National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

National Library
Bibliothèque Nationale
JUL 9 1984
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

registration number — 1089.
Second class mail

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 48 (3065) XXXIII aastakäik | Teisipäeval, 26. juunil 1984 — Tuesday, June 26, 1984 | Üksiknumbri hind 70 centi

Esimesed ESTO-külalised saabusid

Esimesed ESTO-84 külalised saabusid Taani lennuliini Sterling lennukiga möödunud kolmapäeva pärastlõunal. 188 eestlast jõudsid varakult kohale kasutamaks pidustuse-eelset aega tuttavatega kohtumiseks. Saabunute hulgas olid ka Usuteadusliku Instituudi kursusest osavõtjad, mis alustas õppetööga esmaspäeval, 25. juunil.

Järgmine lennuk Rootsist saabub käesoleva nädala keskpaiku, tuues kaasa skautliku nooruse.

Pühapäeval, 24. juunil saabus Austraaliast 30 eestlast, nende seas ESTO-84 Austraalia toimkonna juhataja Erik Schmidt. Ühislendudeks on Austraaliast registreerinud umbes 90 isikut, kuid üldse arvatakse sealt pidustustele tulevat 200 eestlast.

Kahjuks pole ESTO juhatusele saabunud ühislendudega tulijate nimekirju, mistõttu ESTO bürool pole praegu võimalusi siiasaabunute aadresse vahendada.

Eesti arst sai lennuõnnetusel surma

Hamiltoni tsiviillennuvälja kohal põrkasid möödunud nädalal kaks kerget lennukit kokku, kusjuures üks lendur sai surma, tema kaasasõitja vigastada, kuid on siiski paranemisel haiglas. Teise lennuki lendur pidi lendama 40 minutit enne kui tema vigastatud lennuk võis vahuga kaetud lennuteele maanduda.

Tunnistajad nägid, et ühemootoriline Cessna 150 sõitis ühe rattaga teise lennuki vastu nii, et üks ratas tabas just alumise lennuki lendurit, 36-aastast eestlasest arsti dr. Juho Jaanimäge (kanada nimega John Johns-Hill), misjärel lennuk alla langes. Tema kaaslane oli võimeline lennukist välja ronima enne kui päästeauto kohale jõudis.

Surmasaanud Juho Jaanimägi elas Burlingtonis

ja oli sisehaiguste meditsiini spetsialist, eriti hinnatud südamehaiguste eriteadlasena,

Ta oli õppinud juba paaril aastal lendama ja oli sellest olnud ilmselt vaimustuses.

Politsei esimestel uurimistel on selgunud, et mõlemad lennukid olid katsunud maanduda samaaegselt samale maandumisteele, kui nad kokku põrkasid. Politsei pole seni vigastamata jäänud lenduri nime avaldanud. Küll on olnud küsitlusi lähedal asuvate pealtvaatajatega.

Brian Mulroney demonstratsiooni peakõnelejaks

ESTO-84 vabadusapelli esitamise demonstratsioonil, neljapäeval, 12. juulil on peakõnelejaks Toronto City Hall'i ees Kanada konservatiivide partei opositsioonijuht Brian Mulroney.

Rongkäik algab kell 11 Queen's Park'is ja liigub mööda Yonge St. City Halli ette.

Kõne on kavandatud lõuna ajaks, kell 12.30, et anda võimalust suurehulgaliseks osavõtuks või pealtvaatamiseks.

Rongkäik on ESTO-84 kõrgpunktiks ja näitab eestlaste elujõudu ja vabadustahet. Rongkäik toimub viie orkestri saatel. Osavõttu loodetakse kõigilt sel puhul Torontos viibivailt eestlastelt.

Mulroney külastas Reagani

WASHINGTON. — Kanada progressiivsete konservatiivide partei juht Brian Mulroney kohtus Washingtonis USA presidendi Ronald Reaganiga. Ta kohtus eraviisiliselt ka USA välisministri George Shultziga. Mulroney pressisekretär Bill Fox ütles, et Washingtoni külaskäik oli otsustatud mitu kuud enne kui John Turner valiti uueks liberaalide partei juhiks. Washingtonis ütles R. Reagan, et ta kohtuks ka uue parteijuhi John Turneriga.

ESTO-84 näituste toimkond. Vasakult peakorraldaja Feliks Koop, fotonäituse korraldaja H. Westerblom, globaalse näituse korraldaja Epp Aruja, Lilian Puust, filateelia näituse korraldaja Henn Mäeste, eksliibriste näitus E. Eerme, raamatunäitus Aino Müllerbeck ja näituse kujundaja Tiiu Põldma-Vaikla.

Tüli Iisraeli ja Süüria vahel kolme juudi pärast

BEIRUT — Kolm iisraeli ametnikku sõitsid autoga Beirutist põhja poole ja sattusid süüria sõdurite kätte, kes nad vangistasid spioneerimise pärast. Iisrael nõuab neid nüüd kurjalt tagasi, kuna need kolm olid olnud Iisraeli diplomaadid, kes olid olnud lihtsalt huvisõidul.

Süüria ametivõimud on siiski jäänud teisele arvamusele, et mehed olid Põhja-Liibanonis spioneerimise ülesandega ja avasid tule, kui süüria patrull nad avastas. Nad olid olnud hästi relvastatud ja kandsid kaasas mitmesuguseid spioneerimise vahendeid. Üks Lääne diplomaat Beirutis aga ütles, et Iisraeli „diplomaadid" tulistasid vastu alles siis, kui süüria sõdurid neid olid tulistanud, igatahes pidid neil relvad olema.

SUUR VAIMULIK TELKLAAGER

OSHAWAS 30. JUUNIL (terve päev)
1150 King St. E. (Harmony Rd-ist ida poole).

Evangeeliumi kuulutus, rahvaste paraad, misjoniteateid, koorid ja muud.

Lasteteater

„Soovikelluke ja võlukübar"

ENDLA KOMI SEATUD LASTENÄIDEND
KALEVIPOJA AINETEL KOLMES VAATUSES

esmaspäeval, 9. juulil kell 3.00 p.l. Eesti Majas

Pääse: $2.00 või Estopass

Toronto Eesti Seltsi Täienduskoolid

Toronto Eesti Baptisti Kogudus

883 Broadview Ave., Eesti Maja läheduses

JUUBELIKONVERENTS

30. juuni—8. juuli

Laup., 30. juuni kl. 18.00 — Ava- ja tervituskoosolek.
Pühap., 1. juuli kl. 11.00 ja 18.00 — Jumalateenistused.
Esmasp., 2. juuli kl. 10.00 — Ettekanded.
kl. 19.30 — Evangeeliumi kuulutus.
Teisip., 3. juuli kl. 10.00 — Väljasõit Niagara kosele.
Kolmap., 4. juuli kl. 10.00 — Ettekanded.
kl. 19.30 — Välismisjoni-õhtu.
Neljap., 5. juuli kl. 10.00 — Väljasõit Cullen Gardenisse, Whitby.
Reede, 6. juuli kl. 19.30 — Juubelikontsert Metropolitan United kirikus.
Laup., 7. juuli kl. 10.00 — Ettekanded.
kl. 18.00 — Noorte-õhtu.
Pühap., 8. juuli kl. 10.00 ja 18.00 — Jumalateenistused.

KÜLALISKÕNELEJAD, KOORID, ANSAMBLID, SOLISTID.

KÕIK ON LAHKELT KUTSUTUD!

EKKT

EESTI KUNSTNIKE KOONDIS TORONTOS

erinäitus „Tervitus ESTO '84-le"

Metropolitan Toronto Library, 789 Yonge St. (üks blokk põhja pool Bloori)
Meeting Room A — 9.—14. juulini 1984

Avatud: esmasp. 2—8 p.l., teisip., kolmap. ja neljap. 10 e.l.—8 p.l.; reede 10 e.l.—6 p.l. ja laup. 10 e.l.—3 p.l.

Esinevad MAI JÄRVE, TIIU KADAK, KAI KÄÄRID, EDUARD LILLEPÕLD, JAAN MILJAN, MAGDA PIHLA, ERNA RELVIK, JOHN TANNER, ANTS VOMM ja BENITA VOMM. Sissepääs koos kavaga $2.—

ÜLEMAAILMNE EESTI KUNSTNIKE KOOSVIIBIMINE „LE PETIT GOURMET" RESTORANIS EATON CENTRE'IS, 4. KORRUSEL, ESMASPÄEVAL, 9. JUULIL 1984 KELL 6—9.30 ÕHTUL. KÕIK TERETULNUD! EKKT JUHATUS

Allmaaraudtee kasutajatel kunstinäitusele maa peale tulla Yonge-Bloori peatuses, jalutada üks blokk põhja poole; Eaton Centre'i peatus Dundas-Yonge.

ESTO'84 TORONTO 150

KUNSTINÄITUS

O'Keefe Centre'is

9.—15. juulil kell 10.00—17.00

1 FRONT STEET E. Sissepääs Yonge Street'ilt.

Näitus avatud O'Keefe Teatri publikule juulikuu kestel

Metropolitan United Church Toronto kesklinnas, Bond ja Queen St. East.

Reede, 6. juuli kl. 19.30

EESTI BAPTISMI 100. AASTA TÄHISTAMISEL

JUUBELI-KONTSERT

Bass-bariton INGEMAR KORJUS ★ Koguduse solistid ja ansamblid ☆
Juubelikonverentsi koorid CH. KIPPERI, MAAJA ROOSI ja dr. J. TALLI juhatusel
Kõneleb dr. AARAND ROOS

Sissepääs tasuta, kirikukorjandus. KÕIK ON KUTSUTUD!

„Estolised", sõbrad ja tuttavad!

Külastades Eaton Centre'it paluks minna ka „LE PETIT GOURMET'i", kus võite juba täna einetada ja tervisejooki juua minu

ELULOOLISE KUNSTINÄITUSE taustal, restoranis

Seintel mälestuspilte RAKVEREST, TALLINNAST, VILJANDIST, AUGSBURGIST, CARACASEST, TORONTOST, NEW YORGIST, SANTA FEST, SAN FRANCISCOST, PARIISIST, NAAPOLIST, VENEETSIAST, ZÜRICHIST, MADRIIDIST, TOKIOST, KOBEST, KIOTTOST, WHITEHORSE'IST JA STOKHOLMIST. (1931—1984)

Kui mitte enne, siis einetagem koos peale ESTO '84 rongkäiku.

Restoran asub Eaton Centre'i neljandal korral, Greenjean'ist otse edasi ja on lausa raekoja külje all.

Tervitades Teie ANTS VOMM

Võtke osa „Klauni" rahvusvahelisest lauluvõistlusest 8. juulil Edelweissis ja lunastage mu komplimentaarse üllatusmüügi teoseid EKKT erinäitusel Metropolitan Toronto Library's.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hanaes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

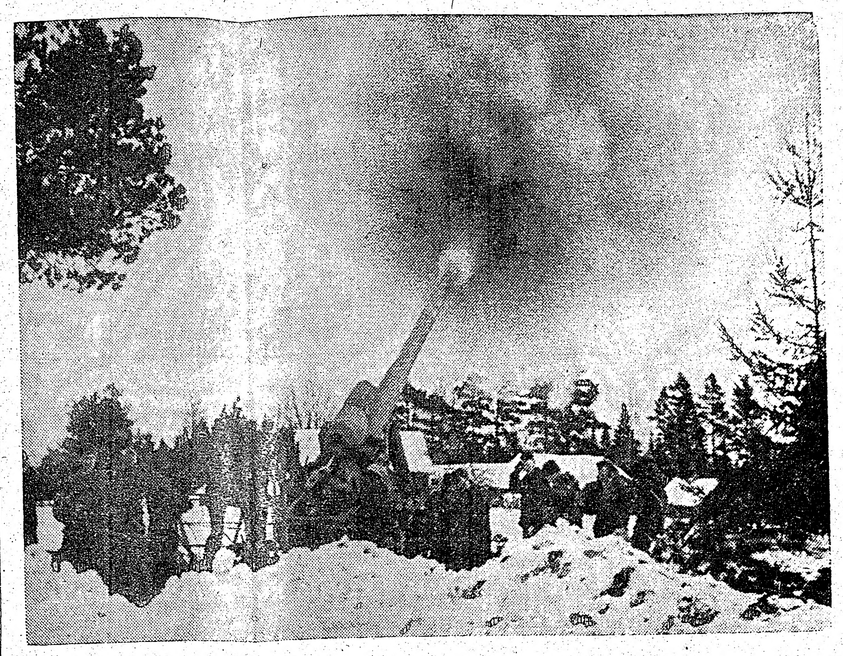

Haruldane foto Narva kaitselahingust 1944. a. talvel.

Kommentaar

Ühest kasutamata võimalusest

Asjasel liberaalide uue parteijuhi valimisel oli üllatavalt palju noori osavõtjaid. Sageli jäid tv-ekraanile ainult noored, oma kandidaadile tähelepanu juhtivad noormehed ja neiud, jättes mulje, et nii tähtis ülesanne kui on Kanada ühele suuremale parteile juhi valimine, kes samal ajal sai ka Kanada uueks peaministriks, on usaldatud noorte kätte. See võis küll juhtuda, et tv-kaamera „püüdis kinni" nooremaid nägusid, aga ka üldpildis oli nende osa väga arvukas. See näitab, et kanada noorusel on küllaltki ambitsioone oma poliitilise partei kaudu juhtida oma riigi valitsemisega seotud tavasid ja ehk koguni ka tulevikulootusi.

Meile eestlastele on poliitilise partei mõistes nagu midagi eemaletõukavat, kuna mõned „parteid" meie viimase ajaloo kümnendikul on jätnud halvad kogemused ja teadmise, et poliitilises parteis on midagi meelevaldset. Demokraatlikus ühiskonnas on poliitiline partei siiski riigi valitsemise vorm, mille alusel kogu läänemaailm funktsioneerib.

Üheks viisiks kuidas saada osaliseks sellises töös on liitumine Kanada poliitiliste parteidega. Mõnel määral on seda ka seni katsetatud, kord on isegi kandideeritud Kanada parlamendivalimistel, kuid siis on kõik jälle nagu unarusse jäänud. Küll on eestlaste probleemide viimiseks Kanada valitsuse teadmisse selline viis sobivaim, sest sellega viiakse see otse parteilisele pinnale, vastupidi meie senisele tavale, et oleme suhelnud ainult rahva poolt valitud parlamendiliikmetega, kelle hulgas on aastate jooksul leitud toetajaid ja sõpru, kes meie muresid on mõistnud ja mõnel määral ka katsunud omakorda neid kergendada. Kuulumisega parteisse aga oleks ka selliste kontaktide loomine hoopis kergem.

Nii on rõõmustav, et grupp eesti noori organiseerisid Eesti Konservatiivide Klubi ja hakkasid kohe energiliselt tööle, korraldades kõnekoosoleku aktuaalsete probleemide käsitlemiseks ja võtsid osa äsjasest suuremast seminarist ning kokkutulekust. Need noored on hea haridusega mehed, kes valitsevad keelt ja kelle teadmised konservatiivsest maailmavaatest on osaliselt päritud nende vanemailt, kes on neile andnud hea kvalifikatsiooni ka eesti küsimuste kanada parteipoliitilisele foorumile viimaseks.

Teataval määral vajaksime samasugust gruppi ka liberaalide partei juurde, sest vaevalt meie väikest rahvusgruppi arvestades toimiksime ratsionaalselt, kui kõik lootused ühele kaardile asetaksime. Vajame oma rahvuspoliitilise eesmärgi taotlemisel sõpru mõlemast parteist, nagu senised kontaktid on olnud. See tingiks ka samasuguseid noori liberaalide partei ridadesse, kes istutaksid otse parteilise vormi juurte juurde meie vajadused ja püüdlused.

H.

Kommunistide eelvägi süüpingis

Kanada kohtunikud ja kohtud on tavaliselt oma otsuste tegemisel ja karistuste määramisel võrdlemisi liberaalsed ning sageli jääb mulje, et kuriteo sooritanud isik on pääsenud tunduvalt kergema karistusega kui seda kuriteo iseloomu järele otsustades oleks võinud ennustada. Seda suurema rahuldustundega võis nüüd vastu võtta neid otsuseid, mida määras Briti Kolumbia Ülemkohus kahele noorele naisele, kes sooritasid oma poliitiliste tõekspidamiste nimel terve rea terroriaktsioone, mille tagajärjel tekitati miljonitesse dollaritesse ulatuvaid kahjusid ning kümme inimest sai vigastada.

Kohus mõistis 30-aastase Ann Hanseni eluks ajaks ja tema kaaslase 21-aastase Julie Belmase 20-ks aastaks vangi, leides, et mõlema kaebealuse patukoorem on niivõrd suur ja süüteod niivõrd tõsised, et kergemate karistuste määramine ei ole võimalik. Kaebealuste paturegister hõlmas Torontos Litton Systems ettevõtte pommitamise, mis tekitas mitme miljoni dollari suuruse majandusliku kahju ning viis väiksemate või suuremate vigastustega haiglasse kümme inimest, edasi Hydro jõujaama pommitamise Vancouveri saarel, ühe kaupluse põlemasüütamise Vancouveris, suurema dünamiidikoguse ja relvade varastamise ning uute kuritegude planeerimise.

Kaebealuste seletustest kohtus ilmnes, et nad ise ei tunnista endid terroristideks, vaid nende eesmärgiks on likvideerida praegust ummikusse jooksnud maailma ning asendada see uue maailmaga, kus ei ole korruptsiooni, sõda, inimese kurnamist inimese poolt ega looduse rüvetamist. Nii-siis, pealiskaudsel vaatlusel võiks järeldada, et siin on tegemist tüüpiliste maailmaparandajatega, keda ei rahulda enam praegune maailm ning kes idealistlikel motiividel on valmis looma uut maailma. Mõlema naise kasuks kõnelesid ka mõned tunnistajad, kes eriti alla kriipsutasid neid humanistlikke motiive, mis olid kaebealuste õhutajateks ja nende seadusevastaste tegude tiivustajaks.

Kuid teod näitavad, et need naised ei olnud kaugeltki süütud idealistid, vaid igast küljest läbiküpsetatud terroristid, kes olid valmis vabrikuid ja ettevõtteid purustama ning inimelusid hävitama, et nende enda sõnade kohaselt „luua inimkonnale paremat tulevikku". Kohtulikul uurimisel tehti peagi selgeks, et kaebealuste pseudo-idealism oli tihedalt seotud kommunistlike ideedega, kuna neil olid kontaktid kommunistliku parteiga ning igasuguste „rahuorganisatsioonidega" Ühendriikides, Inglismaal ja Lääne-Saksamaal, kellest osa on kommunistliku partei katteorganisatsioonid.

Kohtus ei rõhutatud, miks kaebealused kõige ägedamalt atakeerisid Torontos tegutsevat Litton Systems vabrikut, kus valmistatakse elektroonilisi juhtimisseadeldisi ameerika tiibrakettidele, kuid arvesse võttes Moskva viha ja sappi nende rakettide vastu, mis ähvardavad kummutada Moskva sõjalise ülekaalu Euroopas, võib oletada, et juhtnöörid selleks aktsiooniks tulid Idast.

Kaebealune Ann Hansen demonstreeris kohtus, et ta on tüüpiline punaste kasvandik kui ta loopis pärast kohtuotsuse väljakuulutamist kohtunikku tomatiga, mis aga ei tabanud märki. Selline käitumine meenutab kommunistide maneere ja ülbust Eesti Vabariigis toimunud kohtuprotsessidel, kus kaebealused oma „idealismi" allakriipsutamiseks kohtunikke trotsisid ja ignoreerisid, lubades vaatamata neile määratud karistustele maailmas punase paradiisi luua.

Mõned targad mehed suvatsevad öelda, et midagi pole uut päikese all. Kõige vähem on vist seda uut kommunistide maailmavallutamise võitlustaktikas. Kõik käib vana mustri järele, millega tutvusime juba palju aastakümneid tagasi isenseisvas Eestis.

K. A.

Arvi Tinits

LAHINGUD NARVA RUUMIS

2.

Veebruari teisel poolel jõudis kohale Eesti Relva-SS brigaad, mis nüüd 20. Relva-SS diviisiks ümber nimetati. Diviisil oli olnud kaks rügementi, 45. major Paul Venti juhatusel, kuna kol. Hans Kurg oli saanud surma Neveli all ja 46. kolonel Juhan Tuulingu komando all. Neile moodustati varsti 47. rügement juurde, esialgul küll ainult kahe-pataljoniline, 18. armee, alt Pihkva juurest üle toodud idapataljonid. Soodeni pataljonist (250 meest) sai I/47, Rebase pataljonist (100 meest) II/47 ja Ellrami pataljon (250 meest). Ellram oli ise taganemisvõitlustes surma saanud, viidi üle 46. rügemendi täienduseks. Pataljonid olid need üksused ainult nime poolest; olid kõik umbes kompanii tugevuses ja neile tuli värskelt mobiliseeritud mehi juurde komplekteerida.

Aga enne kui need üksused Eesti Diviisi juurde jõudsid, pidid nad Toila metsalaagrist, kus nad olid ümberformeerimisel, Krivasohu minema, et uue läbimurde riivistamisele kaasa aidata. See toimus 2. märtsil värske rüütliristikavaleri major Rebase ja kapten Soodeni juhtimisel. Rebane oli nimelt esimese eestlasena 23. veebruaril 1944 Rüütliristiga vääristatud.

Eesti Diviis jõudis 19/21. veebruaril Narva rindele. Vahepeal oli 45. rügemendi I pataljon kol. Riipalu komando all Tartus rongilt maha võetud ja Meerapalu alla saadetud, et üle järve tulnud venelasi tagasi tõrjuda, mis ka toimus 12.—15. veebruaril. Riipalu mehed jõudsid Narva alla kaks päeva hiljem.

Eesti Diviis asus positsioonile Vepsküla ja Riigi sillapeade vastu, mis nõukogude vägedel oli õnnestunud moodustada jõe läänekaldale. 45. rügement P. Venti komando all asus paremale tiivale. II pataljon oli Narva linnast põhja poole mööda jõge kuni Siivertsini, kapten P. Maitla komando all, kuna I pataljon kattis rinnet Siivertsist Vaasa taluni, piirates Vepsküla. J. Tuulingu komando all oli Vaasast põhja kuni Riigikülani ka ltn. Weberi II pataljon positsioonil Riigiküla juures. Seega oli Riigiküla sillapea kontrollimine 46. rügemendi ülesandeks, kuna Vepsküla sillapead pidi 45. rügement vaos hoidma, ainult 46. rüg. parem tiib ulatus selleni.

19. veebr. õhtul, kui saksa üksused välja vahetati, tegid punased üllatusrünnaku ja ühendasid mõlemad sillapead. 46. rügemendi vilets kompanii taastas ise olukorra pärast tunniajalist lahingut. Ööks vastu 22. veebr. oli terve diviisi lõik üle võetud. 46. rüg. esimene kompanii püüdis kohe venelasi Vaasa talust välja lüüa, kuid kompanii ülem langes sel katsel ja talu jäi venelaste kätte. 46. rügement otsustas 25. Eesti Vabariigi vabaduspäevaks venelased sillapeast välja lüüa.

Rünnak algas eestlaste poolt 24. veebruaril kell 05.00 piki kaevikujoont kus venelased asusid. I pataljon ründas lõunast põhja poole ja II pataljon põhjast lõunasse. Heideti käsigranaate piki kaevikujoont ja võideldi tääkide ja labidatega. Kell 16.00 oli vastupanu murtud ja viimased venelased püüdsid üle jõe idasse pääseda, mis mõnel ka õnnestus. Nõukogude pool oli kaotusi üle 600 mehe, eestipoolsed kaotused olid 2 ohvitseri ja 12 reavõitlejat langenud, 32 haavatut. Sillapea vallutamiseks kulutati 14.000 käsigranaati. Rünnak kestis 12 tundi. Harald Nugiseks sai sama rünnaku teise rünnakrühma juhtimise eest teise eestlasena Rüütliristi (rist anti üle 9. aprillil).

Mõned päevad hiljem likvideeriti ka Vepsküla sillapea 45. rügemendi meeste poolt. Ja siis asuti peale paarinädalast vaikust Vaivara ligidusse väljaulatuvate punaarmee „sarvede" likvideerimisele, mis Krivasoo kotist kuni raudteeni-maanteeni välja ulatusid. Vahepeal oli ilm sulaks läinud ja venelased elasid soopadrikus kogu aeg jalgupidi vees. Selle tõttu olid vangilangenud punaarmeelastel kõigil jalad mädanemas. 7 nõukogude diviisi ründasid Vaivara suunas, et jõuda Soome laheni.

Armeegrupp „Narva" läks 26. märtsil seda „läänekotti" likvideerima. 170., 11. ja 227. ID asusid koos krahv von Strachwitz'i tankibrigaadiga rünnakule. Saksa patareid avasid kell 5.55 hommikul tule ja tankibrigaad 502 sõitis kõige ees. Venelased olid omale kõrged palisaadid ette ehitanud, kuna kaevikuid oli võimatu kaevata. Nendest vallidest pidid nüüd ründajad üle ronima. Kuigi punaarmeelased vasturünnakuid tegid, oli paari päeva pärast „läänekott" likvideeritud. Punased kaotasid üle 6000 langenu, paarsada neist võeti vangi koos 60 kahuri ja muu sõjamaterjaliga.

Siis tuli „idakõti" (teise „sarve") kord. 61. ID ja Strachwitzi tankid likvideerisid ka selle. Plaanitseti ka ülejäänud sillapea likvideerimist. Jälle oli soomusbrigaad Strachwitz rünnakuteravikuks mõeldud. Rünnak algas 19. aprillil kell 4.35 ja sellest võtsid osa 61., 122. ja 170 ID ja „Feldherrnhalle" diviisi rünnakrühmad. Aga metsaalune oli märg ja pehme, Tiger-tankid jäid kinni ja mitmed neist pidid mehed ise õhku laskma. Sakslased ei saanud punavenelasi soost välja. Ka rünnaklennukite sööstud ei aidanud — pommid langesid pehmesse sohu, kas ei lõhkenud või lõhkedes viskasid kahju tegemata ainult muda taeva poole. 24. aprillil otsustati rünnak katkestada. Von Strachwitz sai briljandid oma rüütliristi tammelehtede ja mõõkade juurde.

Aga venelaste sillapea jäi püsima. See ulatus Narva jõest kuni Auvereni ja sealt 16 km lõuna poole, Lauka soost läbi, üle Omati Narva jõe idakaldale tagasi. Peipsi-poolset osa piirasid teiste üksuste hulgas ka Eesti Piirikaitserügemendid 2, 3, 4 ja 6, mis nüüd 300. diviisi (erülesannetega) nime kandsid. Nad olid oma diviisistaabiks saanud 13. lennuväe välidiivisi staabi ja moodustasid kaks rünnakgruppi, paaris-rügementidena põhjagrupp ja lõunagrupp.

Peale võitluste Krivasoo sillapeas, mis kohalikku iseloomu kandsid, jäi armeegrupp „Narva" ees front rahulikuks. Venelased kogusid jõudu uuteks rünnakuteks, mis algasid 24. juulil ja mis seekord Narva jõe joonelt läbi murdsid ning Narva linna vallutasid, frondi Sinimägedele surudes.

N. Liidu sõjavarustuse tohutu ülekaal

WASHINGTON — USA kaitsejõudude ülem usub, et N. Liidu aatomirelvade laos on 18.000—41.000 tuumalaengut, nagu olevat selgunud kahe tuumarelvastuse spetsialisti poolt tehtud arvestuses.

Kui kõrgem number on täpne, siis see tähendaks, et N. Liidu sõjamaterjalide varud on palju suuremad kui senini arvestatud. USA üldine tuumalaengute arv mitmesugustele relvadele on 25.000—26.000, alates konventsionaalseist relvadest kontinentidevaheliste relvadeni.

N. Liidu sõjamaterjalide varude suurus varieerub laialt, kuna Kreml pole kunagi avaldanud oma tuumarelvade arsenali suurust.

Ka on USA arv samuti arvestatud, kuna Pentagoni poliitika on mitte avaldada oma sõjavarustuse suurust.

Kuid USA ametivõimud pole antud arvudele vastu rääkinud ja neid on laialt kasutatud USA sõjajõudude arvestamisel.

N. Liidu juhtide eraelud

N. Liidu juhtide eraelud on nii privaatsed, et vähesed väljaspool valitsevat gruppi teavad, kas uus N. Liidu kompartei juht Konstantin Tshernenko on abielus ja kas tal on lapsi.

Läänemaailma inimesed ja enamus nõukogude elanikke ei teadnud, et Juri Andropovil oli naine, kuid vaatlejad ei tea, kas ta oli esimene või teine ja kas ta oli elus kuni ilmus avalikkuse ette surma puhul.

N. Liidus ei ole esimest perekonda ja eliidi eraelu on hoolikalt varjatud üldise publiku eest. Kuna N. Liidus pole valimiskampaaniat, kus naised seisaksid oma abikaasade kõrval tseremoonia ajal ja ametlikud elulood harva sisaldavad sedaliiki isiklikke detaile.

Tshernenko biograafia, mis anti välja ametliku uudisteagentuuri Tassi poolt toob ära tema aeglase tõusu läbi partei hierarhia, aga ainus isiklik detail on antud, et ta vanemad olid Siberi talunikud.

Andropovi ametlik biograafia oli samasugune. Oli küll kuuldusi, et tema abikaasa on surnud või et nad olid lahutatud. Aga ta ilmus Liidu hoonesse kui Andropovi laip oli väljas, siis N. Liidu allikad andsid talle nimeks Tatjana.

Üks erand neis reeglites oli Nikita Hrustshovi naine Nina, kes järgnes mehele ka USA külaskäigule 1959.

Leonid Brezhnevi abikaasa Viktoria esines avalikkuse ees ainult 1972, kui endine USA president Richard Nixon külastas nõukogude pealinna oma abikaasa Pat'iga. Kuid teda tunti nii vähe, et paljud küsisid Lääne reporterеilt kes ta oli.

Kui Andropov tuli võimule 1982. a. novembris, siis teati, et tal oli poeg Igor, kuna noorem Andropov kuulus N. Liidu delegatsiooni liikmete hulka Madriidis peetaval Euroopa julgeolekukonverentsil.

Mõnikord on saadud üksikasju teada, kui mõni sugulane sai valitsuse positsioonile või mõni skandaal lekkis välja. Mõned usuvad, et Andropov aitas oma tõusu sellega, et paljastas skandaali oma eelkäija Brezhnevi perekonnaelus. 1983. a. veebruari lõpul lekkis N. Liidu allikaist välja teateid, et üks kõrgem tsirkuse ametnik, kel oli sõbralik vahekord Galina Brezhneviga, juhi tütrega, oli arreteeritud altkäemaksu skandaali tõttu. Tsirkuseartist keda tunti „mustlane Boris" nime all, kes samuti öeldi olevat olnud Galina sõber, arreteeriti ka ja väärtuslik kunstikogu konfiskeeriti tema korteris, nagu seekord teatati ka N. Liidu oma allikaist.

Läänemaailma esindajad arvasid, et see antud informatsioon, mida normaalselt oleks peetud salajasena, oli kavatsuslikult avaldatud Brezhnevist halva maine jätmiseks ja Andropovi edutamiseks, kes oli siis KGB ülem, kes pidi teadma arreteerimistest. Mõned juhtide sugulased on langenud soosingust koos juhtidega, Hrushtshovi väimees endine valitsuse ajalehe „Izvestia" peatoimetaja, vildi vähemale ajakirjanduslikule kohale kui Hrushtshov oma kohalt 1964. aastal kõrvaldati.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

30. juunil ja 1. ning 2. juulil
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

7. ja 8. juulil
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

Balti rahu ja vabaduse laevareis

TORONTO (EKN Informatsioon) — Ülemaailmne Balti Noorte Kongress kavatseb 1985. a. suvel korraldada Balti merel „Rahu ja Vabaduse" laevareisi. Reis toimuks samaaegselt Kopenhaagenis toimuva „Balti tribunal'iga". Tribunal korraldatakse Ülemaailmse Balti Konverentsi poolt ja peetakse Taani parlamendis. Siht on avalikkuse ette tuua N. Liidu kuriteod balti rahvaste vastu. Üheks kohtunikuks on nõusoleku andnud USA suursaadik Max M. Kampelman.

Laevareis algaks Kopenhaagenis, kus toimuksid vastavad aktsioonid tribunali toetamiseks. Siis laev sõidaks Baltimaade piiride läheduses Helsingisse. Sealt läheks reis edasi Stokholmi. Stokholmis on kavas massdemonstratsioon ja rahvuskultuuri ettekanne kuulsas Skanseni vabaõhumuuseumis.

Reisi sihtideks on: a) vabale maailmale ja N. Liidu valitsusele meelde tuletada, et Balti riigid nõuavad endale järjekindlalt vabadust ja iseseisvust; b) arendada suhteid balti noorte vahel; c) meelde tuletada „rahu aktivistidele", et rahu Euroopas tuleb ainult koos vabadusega, inimõigustega ja Balti riikide iseseisvusega; d) nõuda tuumarelvade kõrvaldamist Balti riikidest.

Korraldajad on veendunud, et selline reis ärataks meedias ülemaailmselt tähelepanu. Balti noored on ülemaailmselt palutud reisist osavõtma. Täpsed kuupäevad ja reisikulud pole veel selgunud, kuid loodetavasti need tehakse teatavaks lähemas tulevikus.

Jürg Matjus Mikiveri kunstinäitus

Long Islandil, N. Y. olevas Country Art Gallery's toimus 15. aprillist alates „Four who are going places" nimeline kunstinäitus. Näitusel esinesid oma töödega neli kunstnikku, Wendy Chazin, kes elab praegu Prantsusmaal ja on leidnud seal tähelepanu, prantslane Gaudin ja Dinah Maxwell Smith. Neljas on Jürg Matjus Mikiver, 1954. a. Stokholmis sündinud eesti kunstnik, kes on õppinud kunsti oma onu Olev Mikiveri juhendamisel ja kelle töid on olnud näitustel Baltimores, Minneapolises, New Yorgis ja Stokholmis.

IES „Tulevik" tähistas kümnendat aastapäeva

Maikuu alul tähistas Inglismaa Eestlaste Selts „Tulevik" oma tegevuse kümnendat aastapäeva. Hommikul ja õhtul toimusid lauluharjutused, õhtul esimene esimees Jaan Andreller rääkis usulisel teemal ja tema oma sügavast usust, samuti tema ja ta perekonna hilisemast käekäigust. Peeter Sheldon näitas valguspilte „Tuleviku" kümneaastasest tegevusest. Õhtu lõppes disko-tantsuga.

Pühapäeva hommikul lauldi jälle ja harjutati rahvatantse Juhan Eistrati juhatusel. Siis arutati gruppides mitmesuguseid teemasid nagu „Tammsaare fond", Balti noorte nädalalõpp ja suvine kontsert. Pealelõunat mängiti tennist ja murti pead muusikaliste küsimuste kallal.

Laupäeva õhtusel pidulikul õhtusöögil Kristy Sheldon tervitas külalisi ja toonitas, et ülimalt heameel on näha, et „Tulevik" on püsinud kümme aastat. Asutajad liikmed olid Kristy Sheldon, Peter Sheldon ja pastor H. Laaneots. Suvel 1973 ja 1974 olid suvelaagrid eriti edukad ja rahvarohked. 1974. a. 5. mail loodi „Eesti Noorte Grupp", et regulaarselt kohata aasta jooksul.

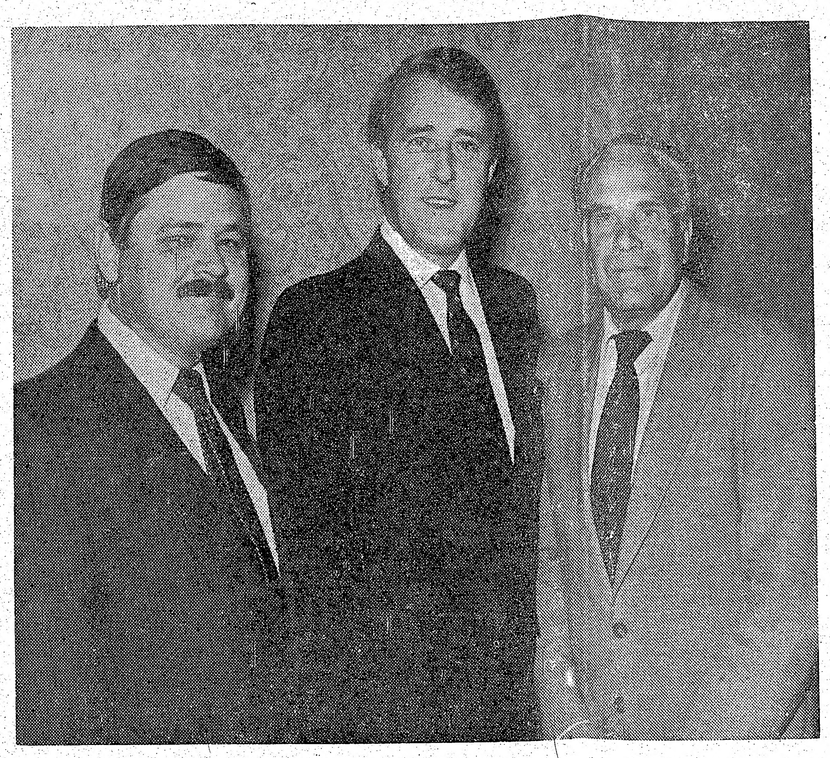

Juuni alul toimunud progressiivsete konservatiivide mitmekultuurikonverentsil, vasakult Ruho Paluoja, kes oli konverentsi organiseerimistoimkonnas, Kanada föderaalparlamendi opositsioonijuht Brian Mulroney ja ESTO-84 peakomitee esimees Toomas Metsala.

Missouri sinod eesti luterlaste elus

Eestlaste usuliste vajaduste teenimine algas 1896. aastal

„Vaba Eestlase" 24. aprilli numbris on EELK Kanada praostkonna sinodi kirjeldamises puudutatud ka kahe Kanada Luteri kiriku — The Evangelical Lutheran Church in Canada ja The Lutheran Church of America — Canada Sectioni ühinemist üheks kirikuks ja eesti koguduste osa selles ühinemises. Väidetakse, et enamus eesti kogudusi lähevad automaatselt kaasa, ainult Toronto Peetri ja St. Catharinesi kogudused kuuluvad Missouri sinodi alla ja nende osas tuleb teha muudatusi, et kõik eesti kogudused kuuluksid ühte eesti kirikusse."

Ühenduses selle väitega olgu tähelepanu juhitud tõsiasjale, et Toronto Peetri ja St. Catharinesi Pauluse kogudused (ja teised Missouri sinodis olevad eesti kogudused — Toronto Kolmainu, Londoni ja Ottawa Pauluse kogudused) kuuluvad juba Eesti Ev. Luteri-usu kirikusse ning seepärast puudub neil vajadus astuda liikmeks kirikusse, kus nad juba liikmed on. Kui nad ühineksid uue asutatava kirikuga, siis liiguksid nad vaid ühest sinodist teise ja mitte eesti kirikusse.

Olgu märkida, et Kanada kolm luteri kirikut on kõik iseseisvad ja üksteisest sõltumatud niikaua kuni nad omavahel ei ole ühinenud üheks kirikuks. Samuti ka Eesti Ev. Luteri-usu kirik. Need kirikud peale Missouri sinodi kuuluvad Luterlikku Maailmaliitu. Neil on ühine nimetaja, et nad on luteriusu kirikud, kes on liidus omavahel, kuid igaüks neist iseseisva kirikuna. Nad ei moodusta mitte ühte kirikut, vaid liidu, kes üldistes kirklikes asjades on omavahelises läbikäimises.

Et eesti kogudused Kanadas kuuluvad eri sinoditesse on tingitud siia asumise aja võimalustest ja olukordadest. Kellelgi ei peaks põhjust olema nõuda, et kõik eesti kogudused kuuluksid ühte sinodisse. Ühte sinodisse kuulumine ei teeks neid Eesti Ev. Luteri-usu kirikusse kuuluvaks.

Kõige suurema panuse eestlaste usuliseks teenimiseks Ameerika kontinendeil on andnud üksnes Lutheran Church — Missouri Sinod. See luteri kirik on eestlaste usuliste vajaduste eest hoolitsenud alates 1896. See algas õp. Hans Rebase tulekuga Ameerikasse, kes rajas esimese eesti koguduse Põhja Dakotas 1897. a. (Vaata Eesti Kirik nr. 1, 1984, lk. 49—51). Juba järgmisel 1898. a. pani ta aluse New Yorgi Eesti kogudusele, kus praegu on õpetajaks R. Kiviranna. See kogudus tähistas hiljuti 85-ndat aastapäeva. New Yorgi koguduse asutamisega pani õp. H. Rebane aluse ka USA organiseeritud eestlaskonnale. See kõik toimus Lutheri Kirik — Missouri Sinodi toetusel. „Ta võitles usuvastasuse ja poliitilise pahempoolsuse vastu". Õpetaja H. Rebane suri ootamatult 49-aastasena 1911. a. „Kuna eesti luteriusuline kiriklik töö oli algusest peale toimunud koostöös Lutheri Kirik — Missouri Sinodiga, siis New Yorgi kogudus pöördus pärast õp. H. Rebase surma Missouri sinodi poole uue õpetaja saamiseks, kelleks sai õp. Conrad Klemmer. Ta oli Arizona osariigis soomlaste õpetaja, kust tuli eestlasi teenima New Yorki ja temast sai USA eestlaskonna õpetaja.

Ka toetas Lutheri Kirik — Missouri Sinod eestlaste usulist teenimist enne II ja I maailmasõda õp. Sillaku läbi Albertas, kelle algatusel ehitati sinna ka kirik.

II maailmasõja järele jätkus Luteri Kirik — Missouri Sinodi käeulatus siia saabunud eestlasile. Siin olgu käsitletud vaid Missouri Sinodi osa: Kanadasse saabusid — esimesena Torontosse õp. O. Puhm, hiljem õp. E. Lootsma, õp. J. Teras ja õp. O. Gnadenteich. Sinod hoolitses nende õpetajate käekäigu eest lühemat või pikemat aega. Olgu vaid märkida, et sinodi abil oli peavari õp. O. Puhmil ja Läti õpetajal Lusisel, praegune Läti peapiiskop, kelledele osteti ühine pastoraat. Peetri kogudusele anti kiriku ehitamiseks erakorraliselt suur laen arvestades tollekordse majanduseluga. Ka hoolitseti õpetaja peavarju eest Londonis ühise pastoraadi ostmisega eesti ja läti õpetajaile. Toronto Kolmainu kogudusele osteti maja õp. J. Terase ajal, hiljem aidati pastoraadi ostmisele kaasa ka St. Catharinesis. Arusaadavalt need kogudused on hiljem sinodile võlakohustused korraldanud. Kuid tähtsam kui pastoraatide muretsemine oli koguduse pidev majanduslik toetamine. Näiteks sai St. Catharinesi Pauluse kogudus Missouri sinodilt oma eelarve tasakaalustamiseks toetust 29 aastat, Toronto Kolmainu kogudus 26 aastat, nende kõrval veel Ottawa, Londoni ja Montreali Pauluse kogudused. Selle majandusliku abi tõttu oli kogudustel võimalik pühendada täit tähelepanu usulisele tööle. Eriti oli toetuse saamine tähtis meie siia asumise esimesel aastakümnel. Seda abi need kogudused ei unusta. Kui nad unustaksid ühinedes mõne teise sinodiga, siis oleksid nad nagu sõbrad, keda sõber on raskel ajal aidanud ja kui aidatu on heale järjele jõudnud, siis pöörab talle selja. Kas ei oleks see ebamoraalne ja ebakristlik tegu?

Selle kõige juures tuleb ka usulist külge silmas pidada. Lutheri Kirik — Missouri Sinod on üldiselt tuntud kindlal piibellikul-luterlikul alusel seisva kirikuna. Ta ei kuulu maailmaliitudesse, kes tegelevad oma kokkutulekuil peamiselt sotsiaalsete ja poliitiliste probleemidega ja kahjuks mitte ristiusuliste küsimustega ja kes toetavad majanduslikult ka pahempoolseid revolutsioonilisi liikumisi. Lutheri kirik — Missouri Sinodi misjoniannetused lähevad üksnes jumalariigi laiendamiseks ja ehitamiseks.

Teised luteri kirikud Ameerika kontinendil arvatavasti ei tundnud vajadust eestlaste usulisele teenimisele kaasa aitamiseks. Pärast II maailmasõda, mil hulgaliselt saabus eestlasi siia, on nad võtnud lahkesti vastu eesti luterlasi, neid igati toetanud ja abistanud.

A. A.

Tubina heliplaat ESTO-84-ks

ESTO-84 raamides toimuvad mitmed muusikalised üritused. Lisaks otseselt toimuvatele kontsertidele võime lisada veel heliplaadile jäädvustatud muusikat. Nimelt on Rootsi firma Grammofon AB BIS kiirustanud, välja andes Eduard Tubina IX Sümfoonia. Heliplaat on salvestatud Göteborgi Sümfoonia Orkestriga dirigent Neeme Järvi juhatusel. Salvestamine toimus Rootsis maailmakuulsas Göteborgi Sümfoonia konsertsaalis ja lõplikult plaadistatud Lääne-Saksamaal kõrge kvaliteediga Teldec firma poolt.

See viimane lisand Neeme Järvi juhatusel salvestatud heliplaatide sarjale ilmub esmakordselt ESTO-84 ajal Torontos. Eduard Tubina IX Sümfoonia on komponeeritud 1969. aastal, alapealkirjaga „Sinfonia semplice". See on kolmas esmakordne heliplaadistamine Neeme Järvi juhatusel, järgnedes Tubina IV Sümfooniale ja Stenhammari I Sümfooniale, mis ilmusid 1983. aastal.

Kõik dirigent Neeme Järvi juhatusel ilmunud heliplaadid on müügil ESTO-84 ajal Torontos. Informats'ooniks pöörduda Alan Tederi poole, telefon 465-5382.

Eesti insener töötab Toronto all

„Sunday Star" avaldas oma 17. juuni numbris artikli „Queen may see a royal mess" (Kuninganna võib näha kuninglikku segadust). Selles räägitakse Toronto all-linnas ehitamisel olevast vee ärajooksu tunnelist, mille juures töötab insener Eric Pullerits. Ta ütles, et uue tunneli tõttu on tulevikus Torontos vähem üleujutatud tänavaid ja täisvalguvaid keldrikorruseid.

Projekti juures on töö käinud juba 17 kuud ja Pullerits ütles, et rahva poolt on avaldatud palju kaebusi müra ja liiklusummistuste tõttu. Maa-alused töötajad on töötanud kaevanduse põhimõttel, lõigates läbi kalju umbes 12 m tänavate all. Ameerikast toodud tunnelipuurimise masin toodi Torontosse Shveitsist ja võttis kolm ja pool kuud, et teha 670 m pikkust tunnelit.

Eesti Lipu juubeli tähistamine New Yorgis

Vaatamata mitu päeva kestnud ebatavaliselt tugevale kuumuslainene kogunes New Yorgi ümbruskonna eestlaskond arvukalt Lexingtoni avenüü kirikusse 10. juunil tähistama sini-must-valge lipu 100. õnnistamise juubelit. Sündmus koosnes kolmest osast: jumalateenistus, kontsertaktus ja seltskondlik osa kiriku saalis.

Jumalateenistuse alguses kanti orelihelide saatel altari ette lipud, eesotsas Eesti Üliõpilaste Seltsi USA koonduse liikmed oma lipuga, mille järel riigilipp, saadetuna võitlejate organisatsioonide liikmete poolt ja lõpuks kohalike gaid- ja skautlipkondade lipud. Eriti majesteetlikult mõjus kiriku suure võlvi all teistest palju suurem Eesti Üliõpilaste Seltsi lipp, mis oli just mõne päeva eest valminud sinise värvitooni ja suuruse poolest täpse koopiana originaalsest siidlipust, mis 100 aastat tagasi Otepääl õnnistati ja asub praegu peidukohas Eestis. Aktuse avasõna järele Eesti Üliõpilaste Seltsi USA koonduse esimees dr. Ants Pallop palus praost Rudolf Kivirannat lipu õnnistada uueks koonduse lipuks, mida see tegi, korrates 100 a. tagasi kasutatud sõnu. Riigilipu valve võtsid jumalateenistuse ja aktuse ajaks üle rahvariideis noored New Yorgi rahvatantsurühma liikmed.

Jutluses praost Kiviranna kõneles sellest olukorrast ja nendest meeleoludest, mis valitsesid esimese sini-must-valge õnnistamistalitusel, rõhutades selle sündmuse üldrahvuslikku tähtsust.

Huvitavas aktusekõnes „Sini-must-valge: võitluslipp sajandi tuulis" mag. Jyri Kork rääkis lipu ajaloost üldisemalt, illustreerides huvitavate ajalooliste südmustega seda protsessi, millega see lipp ja see värvikombinatsioon meie rahvusliku võitluse sümboleiks kujunesid.

Tervituse ütles E. V. peakonsul Ernst Jaakson ja lõppsõna Lexingtoni avenüü koguduse esimees ja ürituse peakorraldaja Aleksander Ers. Teadustajaks aktusel oli Eesti Korporatsioonide Liidu esimees Viktor Nigol ja kava üldkoordineerijaks Richard Espenbaum.

Nii jumalateenistust kui ka aktust ilustasid New Yorgi meeskoorist, naiskoorist ja koguduse enda segakoorist moodustatud ühendkoor Erik Veski juhatusel ning tenor Heinz Riivald. Ühendatud koor laulis koos kogudusega „Eesti lipp", „Üks kindel linn ja varjupaik" ja „Eestimaa, mu isamaa" ning koguduseta „Hoia, Jumal, Eestit", „Veel kaitse, kange Kalev" ja Enn Võrgu „Isamaale", H. Riivald laulis USA hümni, Meie Isa Palve ja laulu „Kord tõuseb päike" Sibeliuse „Finlandiast". Kontsertaktuse osa lõppes Eesti hümniga.

Aktusele järgnes koosviibimine kiriku seltskondlikus ruumis. Ellen Parve-Valdsaar esitas Helen Tobias-Duesbergi poolt Eesti Üliõpilaste Seltsi USA koondusele juubeli puhul pühendatud laulu „Eleegia sini-must-valgele" helilooja enda klaveril saates. Järgnevalt esitas lauljanna omaloominguna „Leelo lipule". Mõlemad muusikapalad said publiku sooja vastuvõtu osaliseks.

Eesti Üliõpilaste Seltsi ja Lexingtoni avenüü kiriku initsiatiivil korraldatud sündmuse läbiviimisest võtsid veel osa Eesti Korporatsioonide Liit, New Yorgi Eesti Haridusselts, New Yorgi Eesti Vabadussõjalaste Ühing, Long Islandi Võitlejate Ühing, Lakewoodi Vabadusvõitlejate Ühing, Lakewoodi Eesti Selts, New Yorgi Pauluse kogudus, New Yorgi gaidlipkond ürituse peakorraldaja Aleksander Ers. Teadustajaks aktusel oli Eesti Korporatsioonide Liidu esimees Viktor Nigol ja kava üldkoordineerijaks Richard Espenbaum.

Nii jumalateenistust kui ka aktust ilustasid New Yorgi meeskoorist, naiskoorist ja koguduse enda segakoorist moodustatud ühendkoor Erik Veski juhatusel ning tenor Heinz Riivald. Ühendatud koor laulis koos kogudusega „Eesti lipp", „Üks kindel linn ja varjupaik" ja „Eestimaa, mu isamaa" ning koguduseta „Hoia, Jumal, Eestit", „Veel kaitse, kange Kalev" ja Enn Võrgu „Isamaale", H. Riivald laulis USA hümni, Meie Isa Palve ja laulu „Kord tõuseb päike" Sibeliuse „Finlandiast". Kontsertaktuse osa lõppes Eesti hümniga.

Aktusele järgnes koosviibimine kiriku seltskondlikus ruumis. Ellen Parve-Valdsaar esitas Helen Tobias-Duesbergi poolt Eesti Üliõpilaste Seltsi USA koondusele juubeli puhul pühendatud laulu „Eleegia sini-must-valgele" helilooja enda klaveril saates. Järgnevalt esitas lauljanna omaloominguna „Leelo lipule". Mõlemad muusikapalad said publiku sooja vastuvõtu osaliseks.

Eesti Üliõpilaste Seltsi ja Lexingtoni avenüü kiriku initsiatiivil korraldatud sündmuse läbiviimisest võtsid veel osa Eesti Korporatsioonide Liit, New Yorgi Eesti Haridusselts, New Yorgi Eesti Vabadussõjalaste Ühing, Long Islandi Võitlejate Ühing, Lakewoodi Vabadusvõitlejate Ühing, Lakewoodi Eesti Selts, New Yorgi Pauluse kogudus, New Yorgi gaidlipkond „Linnutee" ja New Yorgi skautlipkond „Viiking".

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	= $47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	= $24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	= $12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

.....

UNUSTAMATA ARMAST ISA, POEGA, VENDA JA ONU

JOHN L. JOHNS-HILL

(JUHO LEO JAANIMÄGI)

sündinud 9. mail 1948 Stokholmis

surnud 21. juunil 1984 Hamiltonis

leinavad sügavas kurbuses

CHRISTIAN
EMA ja ISA
LEENA
HELE
KALEV
PAUL
CHARLOTTE
KARL
CELINE

Puhka rahus!

Õnnetu surma läbi lahkunud

JUHO JAANIMÄGE

mälestades avaldame südamlikku kaastunnet perekonnale

ALFRED ja INGEL LELLEP
HUGO ja JUTA SOOLEPP perekonnaga
LEO ja JUTA TUUL

Ootamata lahkunud armast skautvenda

JUHO JAANIMÄGE

mälestavad

VIRU JUHTKOND
ja POISID

Õnnetu surma läbi lahkunud noort sõpra

dr. JOHN JOHNS-HILL'i

(JUHO JAANIMÄGI)

mälestavad kurbuses

ESTER, JOHANNES ja SELMA
KURM, KARL ja LEIDA
TRIINU ESTRA

Ootamatult lahkunud armast

JUHO't

mälestavad sügavas kurbuses

HILDA
EVI

Lahkus jäädavalt meie armas sugulane

OSKAR RAUDNASK

Mälestavad kurbuses

HILDA, MIHKEL, NAIMA ja ELVI AER
LINDA PETERSON

Murray E. Newbigging
Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ☺ 489-8002

Prantslased veel N. Liidus sõjavangis

Pariis — Prantsuse president Mitterrandil oli ees N. Liidu külaskäik, kus üheks punktiks oli N. Liidu juhtkonna mõjutamine, et nad vabastaks prantslastest sõjavangid, keda ikka veel hoitakse Venemaal. Prantslased olid 1940. aastal viidud Preisimaale sakslaste vangilaagrisse ja nende kohta räägiti omastele pärast sõda, et nad surid Lublinis 1945. Aga kolm aastat tagasi smugeldati N. Liidust välja teateid, millest selgus, et üks neist elas ühes Ukraina linnas. Nüüd on selgunud kuni 600 prantslast, kes sattusid sakslaste sõjavangist uuesti punaarmee vangideks. Viimase kolme aasta jooksul on suuremate läbirääkimiste tulemusena saanud Prantsusmaale tagasi 17 prantslast, 23 asjaajamine on käigus. Venelaste uudisteagentuur on avaldanud, et 348 prantslast on maetud 446 km kaugusele Stalingradist Kirsanovi kalmistule, mis seni on olnud täiesti teadmata prantsuse ametivõimudele.

Ohvitseride koosviibimine daamidega

Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas teatab, et daamid on teretulnud eesti ohvitseride koosviibimisele, mis leiab aset Sheraton Centeris kolmapäeval, 11. juunil kell 17.30—19.00, st. Sõjameeste kongressi ja Sõduriõhtu vahepeal.

Leinateateid

Austraalias Melbourne'is suri 23. veebruaril Eeva Ksenja Luik, sündinud 29. detsembril 1897 Narva vallas.

Rootsis Sävedalenis suri 18. märtsil Adolf Nõmm, sündinud 22. jaanuaril 1901 Laiksares.

East Greenwichis suri 12. märtsil Marta Sinisov, neiuna Lepp, sündinud 21. veebruaril 1898 Eestis.

Austraalias Adelaides suri 9. märtsil Harry Kangro, sündinud 11. aprillil 1919 Eestis.

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847

Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848

Organist dr. Roman Toi

JUMALATEENISTUS pühapäeval 1. juulil kell 11 homm. Külalisjutlustaja dr. Jaak Taul. Teenib õp. E. Heinsoo.

8. juulil jumalateenistust ei ole siin, võtke osa ESTO-84 AVA-JUMALATEENISTUSEST kell 10 hommikul Vana-Andrese kirikus!

ESTO nädalal — PALVUSED igal päeval, esmaspäeval kl. 8.00 hommikul, teistel päevadel kl. 8.30 hommikul. Palvusi peavad: dr. J. Taul, praost R. Kiviranna, praost R. Reinaru, dr. E. Kägi, õp. T. Vaga ja pr. S. Aareandi. Kõik on kutsutud!

ESTO-84 raames NOORTE KOHVIK „elustav sündmus sõnas ja muusikas". Esmaspäeval, 9. juulil ja teisipäeval, 10. juulil kell 6 õhtul all saalides. Igaüks on kutsutud! Sissepääs vaba. Kohv, suupisted.

Vaadake harukordset filmi JEESUS" (eesti keeles) 9.—12. juulil.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6-ni, neljapäeviti 12—3 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeviti 9.30—12, neljapäeviti 6—8 õhtul kiriku kantseleis.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 1. juulil kell 5 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Kesknädalal, 11. juulil kell 11 hommikul toimub ESTO-84 pidustuste raames armulaua-jumalateenistus Peetri kirikus ühes koguduse laulukoori lipu õnnistamisega. Teenivad praost E. Lepik, ülempreester dr. E. Ruus, ülempreester E. Velleso, preester V. Hiiesalu. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

Kolm balti noort, kes süütasid mälestusküünlad hiljutisel küüditatute mälestus-jumalateenistusel. Esimene eestlane Tina Lomax.
Foto: Vaba Eestlane

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

383 Broadview Ave.
Tel. 465-0639

Pastor K. Raid
36 Bardo Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Laup., 30. juunil kell 6.00 õ. Eesti baptismi 100-a. juubelit tähistava ÜLEMAAILMSE JUUBELIKONVERENTSI AVAÕHTU.

Noortekoor, solist A. Kaups. Teelaud, külaliste tervitamine.

Pühap., 1. juulil kell 11.00 hommikul TÄNUJUMALATEENISTUS, kõneleb dr. E. Mänd, segakoor, solist M. Wilbiks.

Kell 6.00 õ. JUUBELI-ÕHTU, kõnelevad Ü. Meriloo ja E. Toompuu; ühendkoor, solist H. Kirves.

Esmasp., 2. — pühap., 8. juuli JUUBELIKONVERENTS. Jälgi eriteateid! Kõik on lahkelt kutsutud!

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 1. juulil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Allan Laur ja külalised. Lapsenõnnistamine. Laulavad „Laurid". Issanda surma mälestamine. (Buss Eesti Kodust kell 2.15 p.l.)

Kolmapäeval, 4. juulil kell 7.30 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Keith Milleri film „The taste of New Vine". Markus Rüdmik.

ESTO-84 aegsed jumalateenistused:

Pühapäeval, 8. juulil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Jaanus Kärner. Osalevad külalised. Laulavad Raul Pumber ja Ülo Lindström ning segakoor. (Buss Eesti Kodust kell 2.15 p.l.)

Kolmapäeval, 11. juulil kell 7.30 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Märt Vähi. Lauluettekandeid.

Reedel, 13. juulil kell 2 p.l. KRISTLIK PÄRASTLÕUNA. Külalised ja kohapealsed kaastegevad. Kohv. (Buss Eesti Kodust 1.15 pl.)

Laupäeval, 14. juulil kell 7.30 õ. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Ülo Meriloo ja külalised, Laulavad „Laurid".

Pühapäeval, 15. juulil kell 6 õ. JUMALATEENISTUS. Märt Vähi ja külalised. Laulavad „Laurid". (Buss Eesti Kodust kell 5.15 p.l.

LASTE- ja NOORTELAAGER 16.—22. juulini Mc Arthur Mills'is.

TORONTO EESTI SEITSMENDA PÄEVA ADVENTKOGUDUS

804 Broadview Avenue

(allmaaraudteejaama vastas Eesti Maja poole). Abijutlustaja telefon 626-3417.

Laupäeval, 30. juunil jääb jumalateenistus ära laagrikoosoleku tõttu Oshawas.

Marutõbi Pärnumaal

Kodumaalt saabunud teateil on viimasel ajal levinenud koerte marutõbi Pärnumaal. Kuna tõvest on nakatatud Eestis pärast Nõukogude okupatsiooni massiliselt sisserännanud kährikkoerad, kes ka inimesi on rünnanud, siis on Pärnu haiglal tegemist hulgaliste juhtudega, kus loomadest hammustatuid tuleb vaktsineerida.

Kährikkoer (nytereutes procyonoides) pärineb Ida- ja Kagu-Aasiast. Venelased tõid selle a. 1934 karusloomana oma Euroopa-aladele, kus üksikud loomad farmidest põgenedes metsadesse läksid ja seal kiiresti levinema hakkasid. Eestis nähti esimesi kährikkoeri aastal 1950. Kährikkoer on kiskjaline koeraliste sugukonnast, kuni 80 cm pikkuse keha ja 25 cm pikkuse sabaga. Paljuneb aastas 6—11 poja võrra.

Juhiload tulevad fotodega

TORONTO — Ontario autojuhtide sõiduload, mis antakse välja pärast 1. jaan. 1986 peavad kandma sõiduloa omaniku värvifotot. Motoristid peavad maksma umbes $18 sõiduloa uuendamise korral kolmeks aastaks, võrreldes varem olnud $15-ga. Värvifotod olevat vajalikud nende sõitjate teedelt ärahoidmiseks kellelt sõiduload on ära võetud.

MÜÜA
71. a. PONTIAC 42.000 miili
Inf. hel. tel. 421-4401

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto, Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühap., 1. juulil pika nädalalõpu tõttu jumalateenistust ei ole.

Pühap., 8. juulil kell 10 hommikul ESTO-84 PIISKOPLIK AVAJUMALATEENISTUS ja SINI-MUST-VALGE LIPU õnnistamise 100. aasta juubeli puhul. Teenivad peapiiskop Konrad Veem, piiskop Karl Raudsepp ja EELK vaimulikud.

Laulavad ühendkoorina Cantate Domino ja Vana Andrese koguduse segakoor, solistid: kontra-alt Irene Loosberg ja Heinz Riivald. Orelil Lembit Avesson.

Pärast jumalateenistust bussid saadaval Ontario Place'i sõiduks.

Pühapäeval, 15. juulil kell 2 p.l. ÖKUMEENILINE JUMALATEENISTUS St. Pauli kirikus (Bloori ja Jarvise nurgal). Vana Andrese kirikus jumalateenistust ei ole.

Pühapäeval 22. juulil kell 7 õ. pühapäevane JUMALATEENISTUS. Teenib õp. Albert Roost.

Pühapäeval, 29. juulil kell 7 õ. pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Õpetaja suvised kõnetunnid neljapäeviti kell 6—8 õ. kiriku kantseleis.

iljutisel küüditatute
Lomax.
Foto: Vaba Eestlane

Pärnumaal

saabunud teateil on
evinenud koerte ma-
aal. Kuna tõvest on
is pärast Nõukogu-
ni massiliselt sisse-
rikkoerad, kes ka
nanud, siis on Pär-
mist hulgaliste juh-
omadest hammusta-
sineerida.
(nytereutes procyo-
Ida- ja Kagu-Aa-
tõid selle a. 1934
oma Euroopa-alade-
loomad farmidest
tsadesse läksid ja
evinema hakkasid.
esimesi kährikkoeri
ährikkoer on kisk-
sugukonnast, kuni
keha ja 25 cm pik-
juneb aastas 6—11

ulevad

— Ontario autojuh-
mis antakse välja
1986 peavad kand-
maniku värvifotot.
ad maksma umbes
uuendamise korral
s, võrreldes varem
Värvifotod olevat
sõitjate teedelt ära-
lt sõiduload on ära

ÜÜA
IAC 42.000 miili
tel. 421-4401

TORONTO
ESE KOGUDUS
St., Toronto,
M5B 2C7
Udo Petersoo
echollow Cr.
Ont. L4Y 3T2
28 või 625-5930
s 923-5172
Asta Mitt
Asta Ballstadt

ulil pika nädalalõpu
nistust ei ole.

Lil kell 10 hommikul
OPLIK AVAJUMA-
ja SINI-MUST-
õnnistamise 100.
hul. Teenivad pea-
Veem, piiskop Karl
ELK vaimulikud.
ndkoorina Cantate
a Andrese koguduse
id: kontra-alt Irene
inz Riivald. Orelil
n.

lateenistust bussid
o Place'i sõiduks.

15. juulil kell 2 p.l.
NE JUMALATEE-
uli kirikus (Bloori ja
. Vana Andrese kiri-
nistust ei ole.

22. juulil kell 7 õ. pü-
UMALATEENISTUS.
ert Roost.
29. juulil kell 7 õ.
JUMALATEENIS-

sed kõnetunnid nel-
—8 õ. kiriku kantse-

ESTO-esineja Pariisist

ENE RAMMELD

ESTO-kolmapäeval esineb iseseisva eeskavaga — Luulepõimik Koidulast tänapäevani — näitleja Ene Rämmeld, kes elab nüüd juba kolm aastat Prantsusmaa pealinnas ja esineb ühes prantsuse näitetrupis. Ta on tutvustanud eesti luulet Pariisi publikule, nüüd on meil võimalus teda näha ja kuulda ka Torontos (Innis College, kolmap., kell 4).

Ene Rämmeld astus laiema publiku ette Eestis filmi „Libahunt" peaosalise Tiina tõlgendajana. See film vändati aastal 1968 Leida Laiuse lavastusel, kusjuures meespeaosaliseks (Margus) oli Evald Hermaküla, keda oleme näinud ka Torontos. Tuletagem meelde, et samal ajnel tehti ka meil, Ameerika mandril, film „Tiina", aga aastat kaheksa hiljem.

Veelgi laiemale publikule sai Ene Rämmeld tuttavaks telefilmis „Armastus, armastus", mille lavastas Hermaküla, kusjuures kaasa mängisid Jaan Tooming ja Tõnu Tepandi.

Telefilmi alalt siirdus Rämmeld Tartu „Vanemuise" juurde, kus mängis külalisena nimiosa Paul-Eerik Rummo „Tuhkatriinumängus",

mida peetakse üheks parimatest pärastsõja-aegsetest eesti teatritükkidest;

ka just seda lavastust (see oli jälle Hermaküla oma) on eriti kiidetud arvustuse poolt.

Ene Rämmeld läks tagasi filmitööle, kus üheks suuremaks ettevõtteks kujunes neljaosalise eesti suurfilmina kavandet „Lindpriid". See mängis 1920-ndatel aastatel ning kaasa lõid osalistena praeguses Eestis lugupeetud nimed nagu Veljo Tormis, Mikk Mikiver, Ada Lundver, Aarne Üksküla jt. Film sai valmis, „üks väga tugev film," arvab Ene Rämmeld, kuid ta keelati Moskva poolt ära, sest selles „valgustati liiga põhjalikult Eesti Vabariigi aega."

1976. a. saadeti Rämmeldi filmimehest mees Cannesi festivalile; seal kasutas ta juhust poliitilise asüüli palumiseks, mille ka sai. Naisele-lapsele algasid Eestis halvad aastad, kuna näitlejana enam töötada ei lubatud.

Tänu oma abikaasa erakordsetele jõupingutustele (Prantsusmaa suhtub idapõgenikesse suurema arusaamisega kui Kanada) pääses Ene Rämmeld lapsega 1981. a. Pariisi abikaasa juurde.

Kuna ta keelt ei osanud, võttis sisse-elamine tüki aega, kuid nüüd töötab ta juba prantsuse teatris.

Ene Rämmeld on suur Doris Kareva austaja. See on noor eesti luuletaja kodumaal, kes mängis „Libahundis" Tiinat lapsena. Ene Rämmeld loodab temast Underi järeltulijat!

Ka meil on nüüd võimalik siinsamas Torontos veenduda niihästi Ene Rämmeldi esinemiskunstis (tegemist olevat uutlaadi liikumisdeklamatsiooniga muusika taustal), kui ka võrrelda eesti luule klassikat viimaste aastakümnete paremikuga.

ILMUS
HANS MERET'i
TEREMI JUTUSTUS
Estonia mässust, sõjast, Berliinist, KZ-laagrist ja muust
272 lk. (köites raamat)
Saadaval „VABA EESTLASE" talituses
HIND $25.— pluss saatekulu $1.50

Muusikaline vabaduse-apell

Neeme Järvi ja Toronto Symphony

Omaette Esto-84 muusikaliseks suursündmuseks kahtlematult kujuneb Toronto Symphony kontsert — mis toimub Ontario Place Forumis 10. juulil algusega kell 20.30.

Kontserdi kvaliteedi tagab Neeme Järvi, kes sellele õhtul juhatab Toronto Symphony orkestrit. Kuigi sündmus toimub Toronto Symphony regulaarses suvises süsteemis, on Neeme Järvi kujundanud kava, mis teenib kaunilt ja sisukalt Esto 84 ilmet ja eesmärke.

Esto-84 ilmet ja eesmärke teenib see suur sümfooniakontsert kahes suunas: eelkõige seisab kontserdi kavas valik esmaklassilisi eesti helitöid ja teiseks: eelmüügil Esto büroo kaudu hangitud piletitelt saab mõnesugust sissetulekut ka Esto organisatsioon.

Eesti helitööd katavad kontserdi 1. osa. Heliloojateks, keda kuuleme on Heino Eller, Arvo Pärt ja Eduard Tubin.

Heino Elleri paljukülgsest sümfoonilisest loomingust toob Järvi seekord oma kavva Elleri südamliku ja armastatud süidi „Viis pala keelpillidele".

See teos on Torontos juba varem omale sõpru loonud. Mäletatavasti leidusid need „Viis pala . . ." Roman Toi poolt korraldatud 110. laulupidude juubeli sümfooniakonserdi kavas. Üksikud süidi osad viivad kuulaja tõsiilmelisest laulvast keelpillimuusikast hällilaulude ja tantsudeni. Erilise populaarsuse on võitnud selle süidi osa, mille pealkiri on „Kodumaine viis".

Elleri süidile järgneb Arvo Pärti ülitundlik ja sügavamõtteline ja koloriitne helind „Fratres". See helitöö on saanud häid arvustusi üle maailma ning viimati esitati seda New Yorgis — Arvo Pärti helitööde kontserdil. „Fratres" esineb õige mitmes rakendusliku variatsioonis. Antud juhul rakendub „Fratresi" ettekandmiseks kogu Toronto Symphony keelpillide rühm.

Vajalikud noodid tellis Toronto Symphony Viinist — helitöö on ilmunud Universal'i kirjastusel. Sealt saabunud nootide partituuril ütleb Pärt: In memoriam Eduard Tubin.

Kontserdi esimene osa lõpebki Eduard Tubina värvi- ja rütmirohke teosega „Süit Eesti tantsudest". See süit on loodud 1938, ja levis kulutulena kõigi eesti sümfooniaorkestrite kavva. Ruttas kiiresti üle lahe Soome ning paigutati ka nende helitööde hulka, mida jäädvustas His Masters Voice.

Muu-hulgas rakendab Tubin siin armastatud rahvatantsude viise nagu Mustjalast pärit „Ristpulkade tants" ja Jõelähtmest pärinev viisiavar „Pikk ingliska."

Selle süidiga avab Tubin täiesti uue tee eesti rahvaviiside rakendamisel. Siit kõlab vastu hoopis eestilisema koega lähenemine rahvaviisile.

Tubina „Süit eesti tantsudest" on kord juba sisustanud eestlaste suursündmusi Kanadas. See oli 1969. aastal, kui Taavo Virkhaus oma Rochesteri ülikooli sümfooniaorkestriga selle süidi ette kandis juubelilaulupeo sümfooniakontserdil.

Eelseisva kontserdi teine osa pühendub vennasrahva, soomlaste suurmeistri Jean Sibeliuse muusikale. Siin kuuleme eelkõige Sibeliuse viiulikontserti. Sibelius kirjutas selle kontserdi 1903. aastal. Eriti aastast 1905, kui Richard Strauss selle Sibeliuse kontserdi paigutas oma kavadesse, on Sibeliuse e-moll viiulikontsert muutunud ikka ja jälle esitatavaks helitööks. 10. juulil on Neeme Järvile siin sobivaks partneriks maailmaklassi kuuluv viiulikunstnik Ida Haendel.

Kontserdi lõpetab Neeme Järvi vägeva Sibeliuse muusikalise vabaduseapelliga „Finlandia". „Finlandia" sündis aastal 1899 ja alustas oma populaarsuse võiduteed sajandi vahetusel, kui Soome Filharmoonia seda mängis Pariisi maailmanäitusel.

Aga kodus, Soomes, keelasid venelased selle teose mängimise ära.

Selline keeld õhutas muidugi soomlasi veelgi kiindunumalt Sibeliuse muusikat esitama. Tuttav olukord eelviimase seisvusaegsest või praegusest punaarmee okupatsioonist Eestis.

„Finlandia" sisu ja mõte on nõnda nagu kogu Esto-84 sümboliks ja parooliks. Finlandia esitamise juures on Soomes tekkinud traditsioon rakendada ka segakoori. Neeme Järvi on oma kantserdile kaasa kutsunud Estonia Koori. Estonia Koor on omakorda pöördunud Toronto Eesti Meeskoori ja teiste Toronto eesti kooride poole. Ja nõnda leidub selles sajahingelises laulukooris, kes nüüd Finlandias kaasa hõiskavad, lauljaid pea kõikidest Toronto eesti kooridest.

Koori ülesandeks on kaasa laulda „Finlandia" palvelises episoodis. Soomest hangitud originaalne segakoori seade lauldakse Esto-84 puhul eesti keeles.

Kontsert, teisipäeval 10. juulil, algab kell 20.30 ja kontserdi pääsmed on saadaval Eesto piletite büroos.

Esimene eestiainelise krediit-kursuse kasutaja

Evaleen Jääger lõpetas ülikooli

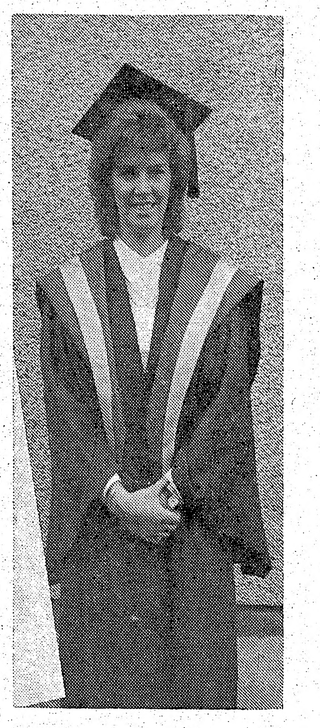

EVALEEN JÄÄGER

„This Woman Means Business" — nii kirjutas Simon Fraseri Ülikooli (SFU) ajaleht oma 7. juuni numbris poole-leheküljelises artiklis eestlasest Evaleen Jääger'ist, kes lõpetas ülikooli Honours Bachelor of Business Administration kraadiga. Evaleen sai suure tähelepanu osaliseks nii ülikooli administratsiooni kui ka fakulteedi õppejõudude poolt, sest ta ei olnud tavaline ülikooli lõpetaja. Ta kuulus üliõpilaskonna esindajana Ülikooli Valitsuse (Board of Governors) koosseisu nn. Student-Governor'ina ja aitas sellisena juhtida 80 milj. dollari suuruse aasta-eelarvega õppeasutust.

Evaleen Jääger on ka esimene SFU lõpetaja kellel on kahe eestiainelise kursuse krediidid. Ta on vastu võetud Harvardi ülikooli, kus ta jatkab õpinguid magistrikraadi taotlemiseks.

Evaleen on vancouverlane, kes sündis 2. okt. 1960. a. Irja ja Walter Jääger'i esimese tütrena. Ta on olnud aktiivne paljudel aladel nagu Vancouveri Eesti Täienduskooli lõpetaja, rahvatantsugrupi liige, naisvõimlejaterühma liige, Vancouveri Eesti Seltsi juhatuseliige, Eesti Kultuuri Ühing Kanadas (EKÜK) kontakt SFU üliõpilaskonnaga ja mitmeis oma erialalistes ülikooli organisatsioonides. Akadeemiliselt kuulub ta korp! Filiae Patriae liikmeskonda.

Evaleen Jääger'ile on antud kümme stipendiumit ja auhinda. Nende seas ka stipendiumid EKÜK'lt ja Evi & Leo Saarnok'i õppefondist SFU juures. Peale selle on ta omandanud mitmeid auhindu kõnevõistlustel jne.

Erilist tähelepanu omistas SFU sellega, et vaatamata pikale ülikooli lõputseremooniale, mis toimus laupäeval, 9. juunil, leidsid ülikooli juhtivamad tegelased veel samal päeval aega, et osa võtta Evaleeni auks korraldatud koosviibimisest. Sellest võtsid osa SFU president dr. W. Saywell, fakulteedi dekaan dr. Cal Hoyt, abi-dekaan dr. R. Wyctham, ülikooli kantsler P. Cote ja mitmed ülikooli valitsuse liikmed. Sõnavõttudega esinesid Evaleeni vanemad, M. I. Pütsep Korp! Filiae Patriae esindajana, L. Pütsep EKÜK esindajana, dr. Saywell ja dr. Hoyt. Tänusõnad ütles Evaleen Jääger.

Usuteadusliku Instituudi seitsmes kursus

EELK Usuteadusliku Instituudi VII õppeaasta piiskoplik jumalateenistus peeti möödunud pühapäeval Vana Andrese kirikus. Osavõtjaid oli Austraaliast, Rootsist, Ameerika Ühendriikidest ja Kanadast.

Jumalateenistuse liturgilises osas olid rakendatud instituudi üliõpilased ja õp. A. Roost, kõne Usuteadusliku Instituudi eesmärkidest pidas piiskop K. Raudsepp ja jutlustas Instituudi juhataja prof. dr. A. Võõbus.

Piiskop K. Raudsepp ütles, et instituudi õpilaste eesmärk on:

meie tahame jumalariiki tundma õppida, selle riigi sõnumit ja tõde levitada.

Ta soovis, et Jumal õnnistaks instituudi õpilasi ja pühitseks kõiki selle tegevuses, et võiksime kanda ilusat vilja.

Prof. dr. Võõbus märkis oma jutluses, et seitsmendat korda koguneb Usuteaduslik Instituudi pere oma töö avajumalateenistusele. Ta iseloomustas õpilasperet, öeldes, et see on sügav osadus, mis on sidunud üle aastate õpilasi, mitte akadeemiliselt, vaid südamete osaduses, kes on seotud südamega oma kiriku juurde.

Oma jutluses ta puudutas jaanipäeva osa eesti rahva folklooris ja vaimus, mis sümboliseerib valguse võitu pimeduse üle. Kuid tõeline valgus on ainult see, kes ütles enese kohta. „Mina olen eluvalgus". Vennastekoguduse liikumises oli sellist enneolematut rahva elus, mil rahvas tundis eneses julgust ja jõudu sirguajamiseks. See oli vaimne ärkamine eestlaste hinges.

Väljenduse „Mina olen eluvalgus" juurde tuli „Teie olete maailma valgus", mis oli vapustav oma tõsiduses.

Selles on ka kristliku elu muutumine läbipaistvaks, et jumalik valgus saaks meie kaudu nähtavaks maailma valguses. Meil on kõrgem kutse, sest me oleme maailma valgus. Seda on tundnud ka instituudi pere, kelle südames on olnud tunnetatud, et nad on kutsutud teenima erilise kutsega ja saanud osa tõelisest valgusest. See on vastus kõige sügavamale ootusele.

Jumalateenistusele järgnes omavaheline kohvi, mille pakkus Vana-Andrese koguduse naisring. Esmaspäeval algasid loengud Wycliffe College'is, Toronto ülikoolile kuuluvas hoones.

CHIN International Piknik

Enne ESTO pidustusi toimub Torontos 18. korda CHIN Internatsionaalne Piknik 29. juunist 2. juulini. See avatakse reedel, 29. juunil Toronto raekoja väljakul (Nathan Philips Square) ja jätkub 30. juunist Canadian National Exhibition väljakul.

CHIN pikniku organiseerija on raadiojaama CHIN omanik Johnny Lombardi, kelle jaama kaudu toimuvad saated 30 keeles, vastates sellega mitmekultuurilise ühiskonna vajadustele. Aastaid on see suurt tähelepanu leidnud Internatsionaalne Piknik toimunud Toronto saarel, kuid nüüd, võimaldamaks veelgi suuremat osavõttu ja paremat ligipääsu, on see toodud Toronto näituse väljakule, ainult avamine toimub kell 12 päeval Toronto raekoja väljakul, millega ühtlasti tähistatakse Toronto 150. aastapäeva.

Laupäeval algab pidustus kell 11 homm. ja kestab kesköönni, lõppedes ilutulestikuga.

Esimene sündmus on Miss Bikini '84 valimine,

kus on juba selekteeritud 20 kandidaati.

Järgnev kava on väga tihe lauljate, tantsijate, sportlike sündmustega ja mitmesuguste võistlustega. Osavõtt on kõigile tasuta, sellepärast korraldajad CHIN ja Molson reklameerivadki seda maailma suurimaks tasuta piknikuks.

Esinejaid tuuakse Euroopast, Itaaliast, Portugalist ja Lääne-Saksamaalt,

mida on toetanud paljud Toronto ärid ja ettevõtted, kes on pannud välja ka rahalisi auhindu.

Nii on Molson toonud kohale kuulsa itaalia laulja Pino Daniele otse Itaaliast.

Tutvustamaks CHIN pikniku kava, korraldas CHIN ja Molson koos meedia pikniku, kus esitati näiteid eeloleva pidustuse kavast ja tutvustati Miss Bikini tiitlile võistlevaid kandidaate.

Lombardi tutvustas ka oma raadiojaama laiendamise plaani,

kuna see asub varsti üle tänava ehitatavasse meedia hoonesse,

mis võimaldab ka mitmekultuuriliste vajaduste laiendamist.

MÜÜA
suvekrunt Haliburtonis Kavagama järve ääres, 54' x 341'
Hind $7,000.—
L. Northey, 7 Wilson St.
St. Catharines, Ont. L2R 5Z9
Telefon 682-4828

Paljud eestlased — majaomanikud, ei tea
et teen igasuguseid raud- ja puuaedu
kruntide ümber.
E. RISTMÄGI, tel. 759-6424

Majandustegelaste kokkutulek daamidega

Ülemaailmne Eesti majandustegelaste kokkutulek ESTO-84 raames toimub koos daamidega ja ühise einega kolmapäeval, 11. juulil kell 12.00—15:00 Royal York hotelli Roof Gardenis (Upper Canada Room).

Klubi juhatus on kutse osavõtuks saatnud Eesti Ettevõtjate Ühingule Rootsis; kuna teistes maades organiseeritud ühingud puuduvad, siis on vastavad teated saadetud eesti ajakirjandusele kõigis vaba maailma maades. Loenguga esineb klubi juhatuseliige Arvo Niitenberg teemal „Ülevaade Põhja-Ameerika ökonoomiast".

Väljastpoolt Torontot saabuvad majandustegelased on klubi külalised. Oma liikmeskonnale on tasu minimaalne $30.00 isikult. Osavõtuks registreerida hiljemalt 3. juuliks: E. Hopp, tel. tööl 487-2147, kodus 445-8955, H. Kasak tel. tööl 421-0202, kodus 223-5899 ja H. Later, tööl 653-7815.

NEEME JÄRVI
HELIPLAADID SAADAVAL
Alan Teder tel. 465-5382 õhtuti

Näitus ESTEX '84 Toronto raekojas

ESTO-84 ajal korraldab Vello Hubel Toronto City Hall'is näituse ESTEX '84. Väljapanekud hõlmavad 16 suurt näituse paneeli, kuhu mahutatakse 80 fotot. Näitus peaks andma pildi eestlaste arengust ürgajast tänapäevani. Teksti fotode juurde kirjutab Laas Leivat.

Näitus avatakse kolmapäeva, 4. juuli hommikul.

Meerbecklaste kokkutulek

Palume kõigil meerbecklastel koguneda esmaspäeval, 9. juulil kell 12.00 päeval Toronto Eesti Maja kohvikusse ühisele koosviibimisele, et peale 35 aastat vanu sõpru kohata. Õpetaja Elmar Pähn peab palvuse ja sõnavõtud saavad olema väga lühikesed. Veedame 2 tundi koos kaugelt saabunutega ja kinnitame rahalise aruande vastilmunud „Meerbecki mälestused 1945—1948" osas. Loodame rohket osavõttu.

Kokkukutsujate nimel
Valdek Raiend

SPORT

Cindy Õunpuu Kanada olümpiavõistkonda

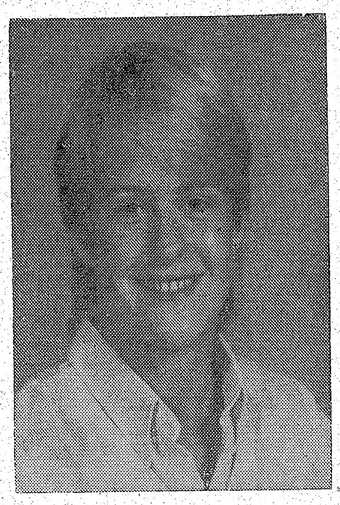

CINDY ÕUNPUU

Möödunud nädalal toimusid Etobicoke Olympium ujulas 1984 Esso Cup olümpiavõistkondade katsevõistlused. Ujumisel saavutati 2 maailmarekordit, 4 Kanada ja 3 Briti Maailmariigi rekordit. Võistlustega tehti kindlaks Kanada ujumisvõistkonnad, kuhu kuuluvad 19 tütarlast ja sama palju mehi, kellest osa esinevad kahel kuni kolmel alal.

Maailmarekordid ujus Alex Bauman meeste 400 m individuaalkompleksujumises ajaga 4.17,53 ja Victor Davis 200 m rinnuliujumises — 2.14,58; Kanada ja Briti Maailmarekordid Tom Ponting 100 m ja 200 m liblikujumises, ajad 54,34 ja 1.58,72, Mike West ujus 200 m selili ajaga 2.01,20 ja Kanada rekordi ujus Michelle MacPherson 200 m individuaal-kompleksujumises — 2.17,51.

Kanada Olümpiavõistkonda pääses ka eestlanna Cindy Õunpuu, kes katsevõistlustel ujus 100 m rinnuli, jäädes tulemusega 1.12,48 kolmandale kohale ja 200 m rinnuli ajaga 2.35,28, olles sellega teisel kohal. 17-aastane Cindy Õunpuu on meie parim rinnuliujuja, kes on paremuselt olnud Kanadas esimeste hulgas. Ta võistleb ka Los Angeleses samadel aladel, 100 ja 200 m rinnuliujumises.

Noor tennisemängija Boltonis

Inglismaal Boltoni eestlaskonnale hästi tuntud perekond Ashworth'idel on 9-aastane tütar Caroline, kes oma nooruse kohta on üks paremaid mängijaid alla 12-aastaste seas. Caroline ema on eestlane, kapten Moora tütar, kes on abielus inglise advokaadiga.

1983. a. võitis nende tütar alla 10-aastaste võistlused Hull'is, Cambridge'is ja Southport'is. Tänavu on Caroline võitnud Bristolis ja Exeter'is peetud võistlustel.

Hiljuti valiti teda mängima Suurbritannia noorte „Hard Court" alla 12-aastaste peistrivõistlustele, mis toimusid mai—juuni vahetusel. Caroline on noorim, kes kunagi on osa võtnud sellistest võistlustest.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Ermo Kulmar

„Estonia" masteritele 15 kulda

Karl Trei rekordite tuhinas

Kahel päeval Oshawas peetud Ontario Masterite esivõistlustel seitse estoonlast saavutasid 19 medalit, neist 15 kulda, üks hõbe ja kolm pronksi. Sellele lisandus veel neli Kanada rekordit Karl Treilt 75+ vanuseklassis ja viis Välis-Eesti masterite rekordit.

Võistlused peeti „Civic Field" staadionil, millel olid asfalt-kummiseguga üsna kõvad rajad. Ilm oli väga soe ja tuuline mistõttu kaugushüppe „rekordtulemused" ei lähe ajalukku. Sportlaste arv oli ligikaudu 200, neist paarkümmend naist.

„ESTONIA" masterite resultaadid: (KR — Kanada rekord, VR — Välis-Eesti rekord):

Laupäev, 9. juunil 1984

100 m — 1. E. Kulmar (70+) 15,5; 4. T. Vellend (60+) 15,8.

400 m — 1. V. Sadul (60+) 64,7.

5 km kõnd — 1. U. Limit (60+) 29.56,8.

Kaugus — 1. K. Trei (75+) 3.76; 1. V. Sadul (60+) 4.23, 3. T. Vellend (60+) 3.53.

Kuul (6 kg) — 2. J. Lents (55+) 10.91 (VR norm).

Oda (0,6 kg) 1. K. Trei (75+) 28.45 (KR, VR); (0.8 kg) — 3. J. Lents (55+) 31.10.

Pühapäev, 10. juunil 1984

200 m — 1. K. Trei (75+) 35,9; 3. T. Vellend (60+) 33,2.

800 m — 1. V. Sadul (60+) 2.38,2.

80 m tõkked — 1. K. Trei (75+) 18,7 (KR, VR).

Teivas — 1. J. Lents (55+) 2.70.

Kolmik — 1. K. Trei (75+) 7.81 (KR, VR); 1. T. Vellend (60+) 7.48.

Ketas (1 kg) — 1. K. Trei (75+) 27.54 (KR, VR); (1.6 kg) 1. J. Lents (55+) 32.46.

Vasar (5.44 kg) — 1. L. Rand (60+) 27.16.

Ülaltoodud andmeist on näha, et „esto-kanadalaste" tublid tulemused on kõik sooritatud üle 55 aasta vanuseklassis.

Tekib küsimus, kas nooremapõlve eestlaskonnas Kanadas, 35—55 aastate vahel polegi tervisesportlasi? Seda probleemi ei ole „esto-ameeriklaste" hulgas.

Seoses eeloleva ESTO '84 masterite maadevahelise võistlusega võib kergesti juhtuda, et suur võidukarikas läheb jäädavalt lõunanaabrite valdusesse.

Olümpiamängude katsevõistlus

Jaan Roos kolmas 50 km kiirkõnnis:

Kanada poolt olümpiamängudele pääsemise katsevõistlus peeti 10. juunil Montreali põhjaosas seitsme Kanada parima tippkäija osavõtul. Maanteerada oli väga hea, ilm aga kuum ja niiske, mistõttu osalejate tulemused jäid 15—20 minutit nõrgemaks oodatuist tagajärgedest.

Esikoha sai Marcel Jobin ajaga 4 tundi 4 min. 57 sek., millega ületas olümpia normi 4:10,0. Teine oli G. Lapointe ajaga 4:19.44 ja kolmanda, Jaan Roosi aeg oli 4:28.57, mis on tema isiklikuks rekordiks ja masterite maailma tippmargiks.

Kanada olümpiakomitee on raske otsuse ees keda võtta võistkonda. Lapointe oli mullu kuues Helsingis Maailmameistri võistlusel ja Roos on pidevalt paranenud uustulnuk.

Spordimärkmeid

Jaroslav Priscak hüppas Prahas kolmikut 17.23, mis on uueks Tshehhoslovakkia rekordiks.

☆

21-aastane idasakslane Uwe Hohn viskas Potsdamis uue Euroopa odaviskerekordi tulemusega 99.52, mis on 29 sentimeetrit nõrgem ameeriklase Tom Petranoffi nimel olevast maailmarekordist. Hohn on 198 sm pikk, kaalub 115 kg ja on suur lootus odaviskajate peres. Kõikide aegade parimad odavisketulemuste hulgas on nüüd 2 ameeriklast, 2 idasakslast, 2 ungarlast, 2 läänesakslast, eestlane Heino Puuste kaheksandal kohal oma 94.20-ga ja soomlane Hannu Siitonen 93.90-ga.

☆

Martin Girvan heitis uue Inglismaa vasaraheite rekordi, saavutades 77.54, teine inglane Peter Yates viskas oda 85.92.

☆

Sotshis tõukas venelanna Natalia Lisovskaja uue naiste maailmarekordi kuulitõukes tulemusega 22.53, mis on 7 sm parem tshehhitar Slupianeki poolt 1980. a. tehtud rekordist.

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST
„Cooking Estonian Style"
Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild
430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $15.—
Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.
Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

MÜÜGIL
Oskar Lutsu KEVADE I
Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja koolivõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.
HIND $6.00 — postiteel $6.50

Müügil VABA EESTLASE talituses
LOOME
Eesti rahvuskultuuri loomingupäevad 23.—30. aug. 1981 Jõekäärul
Loomingupäevade Kunstide loengud sõnas ja pildis — 169 lk.
Autorid: Allik, Berendsen, Lipp-Leppik, Metsala, Märtin, Naelapea, Niidas, Olbrei, Puhm, Puust, Raudsepp, Riga, Salo, Sermat, Susi, Tiido, Toi, Valdsaar, Virkhaus ja Voitk.
Hind $15.— pluss saatekulu $2.—

Prof. FELIX OINAS
„KALEVIPOEG KÜTKES
ja muid esseid eesti rahvaluulest, mütoloogiast ja kirjandusest"
Saadaval VABA EESTLASE talituses
Hind $13.— + saatekulu $1.—

MÜÜGIL
Lydia Aruvalla noodiraamat
„TÄIENDUSKOOLIDE LAULUVARA NOOTIDEGA"
Hind $8.—
Saadaval kooliõhtutel T. Eesti Majas, postiteel: L. MARLEY, 9 Parravano Ct., Willowdale, Ont. M2R 3S8 ja VABA EESTLASE talituses.

Pühendatud kodumaa noortele

50.

Surnud tunni eeskirjadest hoolimata tiris ta oma tabureti Ahti voodi kõrvale. „Olen kogu selle aja jooksul saanud sinult ainult ühe kirja . . ."

„Mina sinult kolm. Aga ma kirjutasin alguses iga nädal, pärast jäi mõni nädal vahele . . ."

„Need kuradid, tsensorid, ei viitsi ju kirju lugeda ega sorteerida — kurat teab kuhu ahju ajavad . . ." vandus Peep. Aga Ahtil oli selgest rõõmust peavalu äkki nagu pühitud ja pikkamisi hakkas Peebu kõhn ja kaame kuju talle lausa tuttav tunduma. Järgnes nii palju küsimusi ja nii palju poolikuid vastuseid — selge virr-varr — ja alles tüki aja pärast sai Peep rahulikuma seletusega toime. Ta jutustas kuidas tema jalg sai Dushanbes mingi agregaadiga üles tõmmatud ja siis venitatud ja venitatud — aga kõik see olnud lapsemäng selle kõhutõve kõrval, mis teda paar nädalat hiljem tabanud.

„Tead, tuli meelde vahest selgemal silmapilgul, et need kuradid ju tapsid omal ajal Lurichi ja sadu teisi oma pasatõbega . . . Aga siis tegi Valter ühel päeval klaariks, et neil meestel olnud tüüfus, aga minul ainult düsenteeria . . . See hakkas lootust kasvatama, aga kui ikka nädalate kaupa läbi jooksed ja tilgud ja endal pole õigeid jalgu ka all — noh, kurrat!"

Peep oli natuke aega vait, aga lisas nagu arvates, et see haiget sõpra võiks lohutada:

„See, tead pole mingi kirjanduslik naturalism ei Zola ega Jakobson — see on hoopis teine lugu. Pesta ja puhastada ära tahagi, tagumik läks tükkideks, vähemasti nahk pealt, aga ega seda vigase jalaga ise näegi, ainult tunned. Jalg läks kipsis mädanema — oli ju see nahahaigus enne kui pihta sain . . . Piinas vägevalt ja piinati ägedalt . . . aga näed kui kauaks siin laatsretti jäin! Nüüd juba kõmpsin karguga päris kenasti . . . Sinult ma praegu rohkem ei päri, oled väsinud, puhka, maga. Pärast räägime . . ."

„Ei, Peep," ütles Ahti, „on siin juba hommikupoole magatud! See õine lennutransport tahtis ära tappa, ropult väsitas. Parem õlavarreluu on puru, haav on ka vasakus tuharas — vähegi mugavat asendit ei leia. Aina keera poolkõverasse ja riputa pool keret üle voodiääre . . . Muidu ma sain ikka kõndida kah kuidagimoodi — aga see sõit tegi sandiks, liiga sai. Uni on siiski seks korraks otsas . . ."

Ahti jutustas Afganistani elust — aina hullemaks läks: lahingust teise, haarangust haarangusse . . . „Oleks minust — karvake puudus — saanud narkomaan. Jaa — aga Rutt hakkas äkki tihedamini kirjutama ja asi andis häbenema hakata: kirjutas nii, et hashshis jäi sinnapaika! Ei olnud vist veel nii sügavalt veres ega keres. Tead, meile hakati pärastpoole viina ka jagama — pärast kõige suuremaid sigadusi tõmbasime ninad täis ja õppisime unustama. Aga afgaani poiste püsid läksid järjest paremaks: neil ei olnud enam ainult vanka käest võetud kolu, vaid paramatki. Ja see pani meie meestele topelt „pastaavit"! Neid külasid kus relvi ei olnud, hävitati armuheitmata — mis sellest lugeda, ise tead, tegime kõik, millest öeldakse, et vaenlane seda teeb, raugad, imikud . . . noh, terve see rida. Ja siis lavastasid Liidu härrad ja politrukid — kohtupidamisi. See oli juba jõleduste jõledus: nelja-viieteistkümnesed poisid ja plikad olid äkki poliitilised kurjategijad, bandiidid, kommunismi peavaenlased. Kes ei teadnud, et meie lapsi, isegi kümneaastaseid Siberisse istuma veeti? Aga Afganistan oli vist Siberist liiga kaugel — eks ole? Poisid ja plikad lasti maha ja poodi üles . . . Kui toona veel koos olime, nägid ise seda algust. Arvasime, et tobedamaks ja koledamaks ei saagi enam minna. — Tühi jutt, sai ja läks! Sadistide ja pealegi debriilsete sadistide armee on see kõige humaansem maailmas. Punaarmee! Võitleb rahu eest — oh jaa, vana Churchill ütles ammu juba: kalmisturahu eest!"

„Ei nad seda mõtle, aga teisiti ei tule välja: nii kaua kui maailmas veel on miljoneid lolle, kes nende sõnadesse usuvad — valetavad julmalt — ja tapavad veel julmemalt. Valet need ohmukesed usuvad, tapmist ei usu . . . Selle ajavad need oma valedega ameeriklaste kaela . . ."

„Kuule, meie seaduslik teenistusaeg hakkab ju läbi saama?"

„Noh, nende seadus või seadusliikkus! Ei sellest — aga mägedesse Afganistanis meie vist enam ei kõlba!"

„Ka sant on soldat kui partei käsib!"

„Siga neid söögu! Aga ma kirjutan kodustele meie praeguse aadressi . . . Siin üks Võõrasteleegioni poiss Valter, värvati Süüriasse ajateenistusest — kustki Ussuurimaalt Hiina piiril. Aga homme sõidab mees koju, see palgasõdur, nagu ta ise ennast kutsub. Minu kirjad on juba tal käes. Toon paberi, dikteeri."

„Oota, Peep, võta siit sahtlist mu portmanee, see nahast. Võta sealt kõige värskem kiri."

Peep soris pabereid.

„See, võta see!" hüüdis Ahti. „Ma saan vasaku käega ise edasi, võta ümbrikust välja . . ."

Ja Ahti luges Peebule:

„Möödunud suvi oli ilus ja rikas — ka sügis. Mina läksin nende jooksul äkki üsna vanaks, õieti — sain täiskasvanuks. Tunnen selgesti meie põlvkondade sarnasust, mingit pidevust: kõigile on antud pisut ilusat, nagu suure viletsuste kruusi uurdest, aga magus tilk, õige rõõmu tilk. See ongi meie rahvas, see on meie maa ja ta must saatus! Aga ka kõige mustema saatuse mehele ja naisele on varutud oma värske valge kummeliõis, oma õnne õis! Mitte kellelegi meist pole see õis keelatud, ka kõige suuremas valus ja tigeduses peab seda mäletama! See teeb meist inimesed ja see jätab meid inimesteks! Meie esivanemad, kauged ja ligidased, pugesid vägivalla ja ülekohtu eest metsadesse ja jäid ristideta haudadesse. Meie maa on neid täis, ka need paigad, kus metsi polegi. Mõni teine rahvas põgeneb jälle mägedesse, aga jääb inimeseks, vabaks inimeseks. Riste nad oma haudadele ei pane ja nii pole neil ka meie mõttes ristita hauda . . . See polegi tähtis. Tähtis on — ja seda ma tean — et meie vaim jääb murdmata ja elab!

Pole sina üksi sunnitud teenima kurjust ja sõgedust, sunnitakse nooremaidki — aga me peame vastu. Oleme tuhandeid aastaid pidanud — ja peame veel!

Ma sulle ju väga selgelt kõigest kirjutada ei saa, aga nüüd valutab süda . . .

Kes mõnd kuuleb
laulemaie, luulemaie
rõemupäivida pidama,
lusti laulu laane'esse!
Ma laulan läbi murede,
läbi leinatse südame,
sinu hoole hoogutelle.
Suu laulab, süda muretseb.
Sinu Rutt

„Ilus kiri", ütles Peep. Siis vaatas ta ümbrikku ja lisas: „Neli kuud enne kui kätte said. Oktoobris saadetud."

„Võta sealt Ruti aadress", ütles Ahti. „Kirjuta, et sain kuuli käsivarde, et paraneb ja et varsti kirjutan ise. Küll ta minu koduski näitab . . . Ole meheks Peep!"

„Võtku sind sarvik!" ütles Peep, „aga minul on sihuke pidulik ja pühalik tunne nagu kirikus! Ei — varsti saame tõesti koju!"

LÕPP

Jälgige ESTO-84 sündmusi ja eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

NOORTE VABA EESTLANE

Kas ebausk elab tänapäeval?

RITA LEES

Ebausk on vanim ja levinenuim inimlik mõttekäik. Igal inimesel on teatud määral ebausku — mõnel vähem, teisel rohkem. Igal rahval on mõned erinevad omapärased usulised arusaamised, aga suurem osa ebausku on levinenud üle maailma. Üks tuntuim on „kuri silm". Kellele vaadatakse „kurja silmaga", sellel võib halvasti minna. Kindlasti olete kuulnud, et soolatopsi ümberajamine toob halba õnne. Seda saab parandada, kui mõni tera soola visata üle vasaku õla vanakurjale vastu nägu. Teine, mis on väga populaarne, on „langev täht". Langevat tähte nähes soovitud soov läheb täide. Peegli-ebausk on ka väga tuntud. Kui teed peegli katki, siis tuleb sellest seitse aastat halba õnne. Kui peegel kukub ise ja puruneb, siis sureb keegi seal majas.

Hästi levinenud on ka redeli ebausk. Kui kõnnid läbi redeli alt, siis tuleb halba õnne.

Ebausk on sageli ühendatud kuuga, igal juhul rohkem kui millegi muuga. Isegi tänapäeval usuvad mõned, et hullumeelsust esineb kõige rohkem täiskuu ajal. Kui kuuvalgus magajale näkku paistab, siis inimene läheb hulluks. Täiskuu ajal sündinud laps on alati tugev. Kui keegi jääb haigeks kaheksandal päeval pärast täiskuud, siis on tal surmise oht.

Ebausul on sageli erinev tähendus erinevate rahvaste juures. Ameerikas, Prantsusmaal ja Saksamaal üle tee kõndinud must kass tähendab halba õnne. Inglismaal aga head õnne. Egiptuses tähendab must kass vainulikku.

Palju ebausku on ühendatud halvaga, kuid on ka neid, mis ennustavad head. Näiteks — kui sööd palju kala, siis kasvab peaaju suuremaks. Kui kahvel kukub maha, siis tuleb naiskülaline, kui nuga — siis mees ja kui lusikas, siis laps. Ka see on ebausk, kui me uut kodu külastades viime soola ja leiba — et uues kodus toit ei lõ-

täienduskeskkooli 2. klassist kuulub Rajaleidjate gaidlipkonda ja on Tuliilndude rühma Siili salga juht. Rita võimleb Ritmika moodsa võimlemise rühmas ja tantsib Kungla rahvatantsu-rühmas. Muusika alal õpib klaverit ja vioolat, sportidest meeldivad talle pesapall ja jäähoki, mida harrastab koos sõpradega. Võistkondadesse ei kuulu.

☆

peks. Öeldakse, et kui lapse esimene vannitamine toimub vihmaveega, siis see laps hakkab varakult rääkima. Vihmavees pestud raha ei varastata kunagi. Noa kinkimine ennustab tüli kinkija ja saaja vahel. Rahakoti kinkimisel tuleb sinna sisse panna ka raha, muidu tähendab see halba. Tüli vältimiseks ei tohi kunagi tervituseks kätt anda üle ukseläve. Lauas nurga kohal istuja jääb vanatüdrukuks.

Lõpuks — ebausud on kaua kestnud maailmas ja kestavad veel pärast meid. Kas me neid usume või ei, kuid kui peseme autot, siis tuleb alati vihma.

RITA LEES

ÕPILASNALJAD

☆

Väike-Kalle on otsustanud minna Indiasse kohe kui algkooli lõpetab.

— Miks nii, küsis isa.

— Õpetaja ütles koolis, et Indias pole ülemklassil midagi vaja teha.

Isa oli väga pettunud Väike-Kalle halvast tunnistusest. Järgmisel päeval Kalle hoiatas õpetajat:

— Ma ei soovi hirmutada teid preili, aga isa ütles, et ta teab kedagi, kellel veetakse püksid kintsudele kui minu numbrid ei parane.

Kaks T. E. S. Täienduskooli lõpetajat, kes esinesid kooli lõpuaktusel duetiga, vasakult Tamara Tambre ja Trina Läte.

Foto: Vaba Eestlane

Soome dessandiga Ida-Karjala tagalasse

Eestlased soomlastega Soome jätkusõjas 1943

„Vaba Eestlane" on mitmel korral laenanud „Eesti Päevalehes" ilmunud Valev Uibopuu kirjutisi eesti vabatahtlikest Soome armees, eriti neid mis on viimastel aastatel ilmunud soome sõjaveteranide ajakirjades. 1983. a. tõime ära ühest kaugluure operatsioonist Leningrad-Vologda raudtee piirkonnas 1943. a. suvel, mille tõlgina tegi kaasa eestlane Karl Jürgens. Nagu nüüd selgub, ei olnud see ainus operatsioon, milles samal suvel osales eestlasi. Soome kaugluure ajaloouurija Kaino Rastase sulest on ilmunud veel üks kirjutus, millest selgub, et toimus teinegi kaugluure operatsioon suvel 1943, mille koosseisu kuulus kaks eestlast. Laename sellegi artikli oma ajalehes avaldamiseks.

Nagu nähtub, kavandas Soome Peastaap ülalmainitud suvel tegelikult kaks peaaegu paralleelset õhudessanti Ida-Karjala tagalasse. Esimene neist, milles tõlgina oli kaasas eestlane Karl Jürgens, startis 15. juunil 1943, ning teine, mille kirjelduse avaldame allpool, ainult üks päev hiljem, s.o. 16. juuni ööl 1943. Selle patrulli ülemaks oli Rautust pärinev Mauri Kärpänen (hilisema nimega Ahtosalo), tema abiks Eino Lempinen, kes oli ühtlasi ka tõlk, ning meeskonda kuulusid Aarne Hipilä, Kaino Pietiäinen, Toivo Leino ja Paavo Suoranta. Patrulli radistideks olid eestlastest vabatahtlikud Heino Kallaste ja Karl Sallo. Sellega oli patrulli koosseisus kokku 8 meest.

Dessandi ülesanne oli üsna laiaulatuslik. Tuli hankida informatsiooni järgmiste objektide kohta: 1) Vytegra linn koos ümbruse ja seal leiduvate sõjaliste seadmete, väeosade ja ladudega. Ms. tuli selgitada väljaehitamisel oleva lennuvälja asend ja olukord. 2) Maria kanal, andmetega selle laiuse ja sügavuse, kallaste iseloomu, lüüside paiknemise ja konstruktsiooni ning valve ja toimuva liikluse kohta. 3) Kovzhajõe suudmes asuva reguleerimispaisu asend, konstruktsioon ja funktsioneerimisviis. 4) Maria kanali ääres asuvad keskused koos sõjaliste seadmetega ning andmetega kanali ümbrusse evakueeritud elanikkonna arvu ja olude kohta, 5) Teede olukord Vytegrast kolmes suunas, 6) Maastiku üldine liigeldatavus ja võimalikud teedeehitused. Vangide võtmist peeti vajalikuks informatsiooniks eriti tähtsail juhtumeil.

Retke kestuseks oli kavandatud umbes kolm nädalat. Patrulli kasutuses oli viis ümbruskonna kaarti. Moona võeti kaasa seitsme päeva jaoks ja täiendused lepiti kokku kahele korrale. Ürituse venimisel oleks täienduslendude arvu suurendatud.

Kossalme lennuväljal võtsid patrulli vastu operatsiooni kavandajad major Vehniäinen ja major Malinen. Väljalend teostus sama lennukiga, mis eelmisel ööl oli vaenlase tagalasse viinud varem kirjeldatud patrulli. Lennu eesmärgiks oli Tuhtajärvi, millele laskuti 17. juunil kl. 00.30.

TULEVAHETUS

Dessant toimus järve idaranna lähedasele saarele, mille järele lennuk pöördus tagasi oma baasi. Saatjana oli kaasas major Vehniäinen. Patrull lahkus saarelt lennuki õhkutõusmise järel ja ööbis järve idakaldal. Hommikul alustati retke Tuhtajärvi kaldalt piki metsaliine, kusjuures selgus, et maastik osutus eriti liiklusraskeks. Seda jatkus kuni Andomajõeni, mis on 60 m lai ja eriti käredavooluline jõgi.

Selle juurest pöördus patrull metsateele, mis tunduvalt hõlbustas edasipääsu, nii et järgmise öö jooksul võidi ületada kaks Andomajõe harujõgede silda. 19. juuni ööl jõuti Malja külla. Selles leidus kümmekond elamut ning selgus, et sõdureid külas ei olnud. Marssi jätkati järgmisel hommikul ning esimesele varustuse täienduspaigale jõuti 20. juunil. Täiendust paluti, sest ees ootas juba palju raskemate luureülesannetega osa. Lendurid langetasid oodatud pakid täpselt palutud ajal.

Järgmisel päeval jõuti u. kl. 11 paiku suurema, 30-st elamust koosneva Pustinka küla lõunaservale. Poolpatrull, koosseisus Kärpänen, Lempinen ja Suoranta, käis külas luurel. Suoranta läks otse küla servani, tehes ka ülesvõtteid. Tagasipöördumisel ilmusid äkki ta ette neli sõdurit, kes avasid kohe tule, kuid õnneks ilma et oleks tabanud, kuigi vahemaa oli ainult paarkümmend meetrit. Kärpänen ja Lempinen asusid kohe vaenlasi tulistama küljelt, samal ajal kui Suoranta tulistas eest. Tulevahetuses langesid kaks venelast, kaks aga pääsesid põgenema. Tagaajamist ei üritatud, selle asemel aga jätkas kogu patrull teekonda Äänisjärve (Onega) suunas. Vytegra-Puutoinen maantee saavutati 22. juunil kl. 20.30.

Selle seisukord oli palju halvem kui aasta tagasi, nagu tollal kaasasolnud võisid kogeda. Teel nähtus vaid tsiviilliiklust. Tee idaserval leidus telefoniliin, mis võimaldas ka luurekuulamist. Teekonda jätkati Äänisjärve suunas voolava Palojõe kallastel, eesmärgiga Vytegra linn ja Maria kanal. 24. juunil seirati liiklust Vytegra-Ploskie Nivi maanteel. Tee oli üsna heas korras ja sellel toimus üsna elav tsiviilaga ka sõjaväeliiklus.

VANGILAAGER

Maria kanali piirkonda saabus patrull Ozerski külast läänepool. Külas oli õhutõrjepost ning küla servale oli ehitatud palk- ja betoonpunkreid tulistussuunaga läände. Kanali vastaskaldal leidus uus vangilaagri sarnane elamurühm, kus mitmekordse okastraataia taga nähtus paarkümmend barakki. Traataia nurkades olid u. kolme meetri kõrgusd valvetornid. Teekonda jätkates tuli läbida suurem metsatööde ala. Tööd olid käimas, ehkki oli juba kesköö. Seal töötas mehi, naisi ja lapsi, kuuldus isegi naiste nuttu.

Uuesti saabus patrull Maria kanali juurde 28. juunil. Tuldi otse lüüsi juurde, mis oli valve all, oli kohal ka tsiviilisikuid. Vaatlustel selgus, et kanalil toimus vilgas liiklus kogu öö-päeva jooksul. Kovzha lüüsile jõuti sama kuupäeva südaöösel. Ka see lüüs oli valve all. Lüüs ise oli puust ja tõrvatud. Päev hiljem jõuti Annenski Most —Loza maanteele. See oli 8 meetrit lai ja heas korras ning siingi oli tegemist elava liiklusega.

Annenski Mosti külas oli märgata elavat sõjaväe- ja tsiviilliiklust. Keskuse veetornis asetses õhuvalvepost. Ületades õhtul külast kirdesse viivat maanteed põrkus patrull tee ääres vene ülemleitnandi kraadis sõjaväelasele, kes koos ühe naisisikuga oli puu all vihmavarjus. Seisukord kujunes selliseks, et ei olnud muud teed kui et mõlemad tulid vahistada. Kuna teel oli samal ajal liginemas mingi hobusõiduk, viidi vahistatud tee ääres kaugemale metsa. Ülemleitnandi taskud otsiti läbi ja ta paberid konfiskeeriti. Kuid edasiliikumisel rebis end venelane lahti ja hakkas jooksma tee suunas.

Kui ta seismajäämise käsklust ei kuuletanud, avati tuli ja venelane langes. Vahistatud naiselt kuuldi, et oli tegemist külas paikneva 30-mehelise kanali kaitsemeeskonna ülemaga. Naine lisas veel, et kanalit ei olnud soovitav ületada lõuna pool, sest seal olevat pidev valve. Naine lasti ülekuulamise järele vabaks ning patrull jätkas retke kogu öö läbi, asudes puhkusele alles kell 6 hommikul.

KOERAD

Moonatäienduseks oli kokku lepitud aeg sama päeva õhtuks ning kohaks oli valitud üks selleks sobiv soo läheduses. Täiendust aga millegipärast ei tulnud ning patrull otsustas veel samal kohal edasi oodata. Mõne aja pärast märgati aga järsku soo serval liikumist ja nähtavale ilmus 2 jälituskoera ja umbes 15 mehest koosnev haaranguüksus. Aega ei olnud kaotada ja patrull avas kohe tule. Juba algul saadi vähemalt üks koertest kahjutuks teha.

Kui tulevahetus osutas, et vaenlasel olid kasutada automaatrelvad, tõmbus patrull seljataguse metsa varju ja suundus järgmise täienduspaigaks valitud soo suunas. Konstateeriti, et järvede ümbruses metsas oli valve ning sellest oli selge, et vabaks lastud naine oli alarmeerinud kohaliku valveüksuse ja et haarang oli käigus. Siiski õnnestus moonatäiendus kokku lepitud kohas kätte saada 1. juuli õhtul ja patrull tõmbus paigalt mõne kilomeetri võrra põhja poole, kus ööbiti.

Kuid juba 2. juuli hommikul, kohe kodubaasi võetud raadioühenduse järele, märkas valvepostil olev Aarne Hipeli vaenlase haarangurühma ainult 15 m kaugusel! Ta avas otsemaid tule, mis oligi nii tõhus, et kaks meest ja koer langesid koheselt. Edasi tekkis lühike tulevahetus ja kiirelt toimunud vastulöök võimaldas patrullile kaotuseta põgenemise. Õnnetuseks jäi aga maha patrullipealiku kaarditasku märkmete ning saadetud raadiosõnumitega.

Lisaks oli Karl Sallo saanud tulevahetusel käest haavata ning seda võidi siduda alles paarikilomeetrilise paguteekonna järele. Väritsuspeatuse järele jätkati teekonda kirdesse, kuni leiti sobiv pelgupaik metsas. See päev oli ühtlasi viimane, mil suhteline õnn oli patrulli soosinud.

Kuid vaevalt oldi paar kilomeetrit liigutud, kui ühe soo serval kuuldi selja taga koera haugatust ja nähti umbes rühma suurust haaranguahelikku liginemas. Patrull avas kohe tule, aga selle mõju jäi väheseks sooserva varjava põõsastiku tõttu, mis segas nähtavast. Patrull aga sai ise vastu marulise automaatrelvade tule ning selgus, et oli käimas sissepiiramise üritus, sest tulistati ka külgedelt. Ainus pääs oli taandumises viimsena vabana olevasse suunda. Veelgi rohkem põhjustas taandumist õnnetu asjaolu, et patrullipealik Mauri Kärpänen sai haavata paremast jalast. Sellest hoolimata õnnestus taandumine, kusjuures kahel mehel tuli toetada haavatud ülemust. Tema haav sai esmaabiliselt seotud vaevalt nelisada meetrit kokkupõrke kohast.

Järgneb

Tiina Tuvikene 60

Tiina (Valentina) Tuvikene on sündinud 14. juunil 1924. a. Tartus pangaametniku tütrena. Õppinud Viljandis ja Tallinnas, kus lõpetas Erakolledzhi 1943. Õppinud Tallinnas teatrikoolis 1942—44, Stokholmis rakenduskunsti 1948—50. Viibinud aastani 1951 Rootsis, selle järel Kanadas, kus on töötanud Torontos pangaametnikuna.

T. Tuvikene on avaldanud luuletusi ja romaanid „Aegadesse raiutud näod" (1960), „Urikivist ristimisastjani" (1961), „Neil inspiratsiooni" (1964) ja „Emajõe ööbik" (1965). Avaldanud inglise keeles luuletuskogud „Laurels of a Life" (1968) ja „A Wreath of the Twinkling Stars" (1969). Pärast kirjutanud luuletusi. Torontos olles on vähesel määral olnud seotud ka siinse teatritegevusega.

Toimetusele saadetud kirjandus

SILLAS — Eesti Liit Kanadas bülletään. Sisus ELK juhatuste ja toimkondade aadressid, V. Hubeli „Olgem osavõtjad", „Narva 1944. aasta lahingute meenutamine", „ESTO-84-ga ühenduses olevat", „Etnograafilisest näitusest", ELK juhatuse ja liikmesorganisatsioonide tegevuse ülevaated ja lõpuks „Gustav Suits 1883—1983".

JÕULUTÄHT — Vaimuliku ajalehe „Kesköö hüüd" jõuluväljaanne. Sisus: E. Siitam „Kas ka mulle on ruumi?", A. Raag „Miks kaotasime oma riikliku iseseisvuse", Linda „Loobu ja ma õnnistan sind", H. Eller „Jumalik lahendus", A. Leesment „Inimene läheb pankrotti ilma Jumalata", „Kuidas vana naise Piibel puudutas ühe noore poisi südant", A. Welin „Lootusetult halvatud kuid Jumala ime läbi terve", „Saada kiiresti abi — inimsõõjaid saab päästetud", N. Hansar „Pühitsetud saagu sinu nimi", I. Kaevats „Kolm liiki inimesi". A.K. „Enese vana mina", artiklite vahel rida vaimulikke luuletusi ja lõpuks jõulu laululeht.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Kaks „Triinut"

Perekomaajakirja „Triinu" kaks viimast numbrit on jätkanud uute väljaandjate hoole all värviküllase väliskujundusega. Talvenumbris oli kaanejooniseks reproduktsioon Rutt Tulvingu maalist „Eelõitseng II", loodud Marie Underi sellenimelisele luuletusele, kevadnumbril Hilja Auna ristpistes seinavaip „Tornide väljak".

Ajakirjanumbrid algavad toimetajate veergudega, Malle Laansoo vaatleb aastavahetust Kanadast, Leonida Lindsaar Austraalia mandri elanikuna. Vaimuliku sissejuhatuse perekondlikule ajakirjale annavad praost dr. J. Taul ja praost E. Kiviste.

Talvenumbris S. Ekbaum vestleb Rutt Tulvinguga, S. Raatma vaatleb Koidulaulikut (Koidulat) ja naist, V. Hint küsib ja arutleb „Kas eesti gaidlusel on teed tagasi gaidide maailmaliitu?" E. Lootsma vaatleb Martin Lutheri sünni 500. aastapäeva, E. Kannel „. . . mis võet meilt . . ja mis meile jäi . . .", S. Maas „Mõni sõna kümblusest", E. Runge „Üks vanameister (V. Isotamm), Ilme Ivand-Mangi luuletus „Lahkumislaulud", J. Kurmani „Rahvusvahelise maailma naisliide konverents".

Käsitööde all vaatleb E. Runge Paide naise ülikonda — Järvamaalt, Erna Klemmer, E. Kannel, S. Puus vaatlevad rahvusmustrilisi riietusesemeid. V. Kotkas-Kimberg avaldab muljeid „Triinu" pärastlõunast, E. Kungla „Ehatare ja Eesti Kodu". H. Jukkum annab rea pühadetoidu retsepte, V. Poska-Grünthalilt intervjuu Nora Peetsiga tema raamatu „Maroko taeva all" ilmumise puhul, lugejakirju, ülevaateid naistegevusest, järelehüüdeid ja lõpuks üks muistne Körberi luuletus „Kadakas".

Kevadnumbris E. Liiv-Blizneri „Hõimumõtteid", K. Saarseni ja G. Suitsu luulet, Ü. Slamer tutvustab Vella Pihlakut — eesti naiskunstnikku Austraalias", A. Grönberg kirjeldab sündmust 40 aastat tagasi, H. Aun kirjeldab kaanepildil oleva vaiba tegemist, E. Piik „Melbourne Eesti Naisklubi", S. Vahermäe „Brisbane'i eestlaste elu-olu", L. Holm „Suurnäitus Thirlmeres", P. Lindsaar „Sopran Anne Langston", R. Saagu „Üks vana komme", H. Jukkum „Aedviljad meie toidus", käsitööde kirjeldusi ja tööjuhiseid. S. Maasi „Lühhike oppetus", Ilme Ivand-Mangi luuletus, E. Vrageri „Vaeslaps ja võõrasema", K. Kurdlaid-Ruusi luuletus. E. Martveli „Ilmevõimetega pastor Pärnumaal", lühemaid artikleid, S. Maasi „Jäätis", V. Adamsi ja K. Kurdlaid-Ruusi samanimelised luuletused — „Emale".

Kaht numbrit kõrvutades on märgatav ajakirja kujundusliku külje paranemine esteetilises mõttes. Pildirohkus on tavakohane.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel **$4.75**
tekstis ..... **$5.—**
esiküljel **$5.50**

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 26. juunil 1984 — Tuesday, June 26, 1984

Kanada postiteenistujate ametiühingud seavad end võitlusteks valmis

Kanada postiteenistujate ametiühingud valmistuvad visadeks läbirääkimisteks uue kollektiivlepingu sõlmimiseks, kus on ette nähtud streigivõimalus, kui nad ei saavuta Canada Post'ilt soovitud järeleandmisi.

Canada Post soovivat teostada suuremaid ümberkorraldusi praeguse kollektiivlepingu juures, mis lõpeb 30. sept. Postikorporatsiooni eesmärk on produktiivsuse tõstmine, mis aga on vastuoluline ametiühingutele.

Kirjakandjate ametiühingu president Robert McGarry ütles oma liikmeile, et nad oleksid valmis sõjakaiks aktsioonideks „oma õiguste kaitsemisel ja paremuste püüdlemisel". Abipresident W. Findlay soovitas,

et ametiühingu liikmed valmistuksid streigiks, säästes selleks raha ja organiseerides juba nüüd krediidivõimalusi,

kuna ametiühing ei lepi mingisuguse tagasitõmbumisega ega tingiva kokkuleppega.

Canada Posti juhatus on juba pidanud esialgseid koosolekuid ametiühingutega, aga keeldusid neid nõupidamisi kommenteerimast. Kaks poolt alustavad formaalseid läbirääkimisi 1. juulil kui 23.000-liikmeline Kanada postiteenistujate ja 22.000-liikmeline kirjakandjate ametiühing oma ettepanekud esitavad.

Võtmeküsimuseks olevat ametiühingu ettepanekus nõue uue elukalliduse arvestamise punkti sissevõtmiseks.

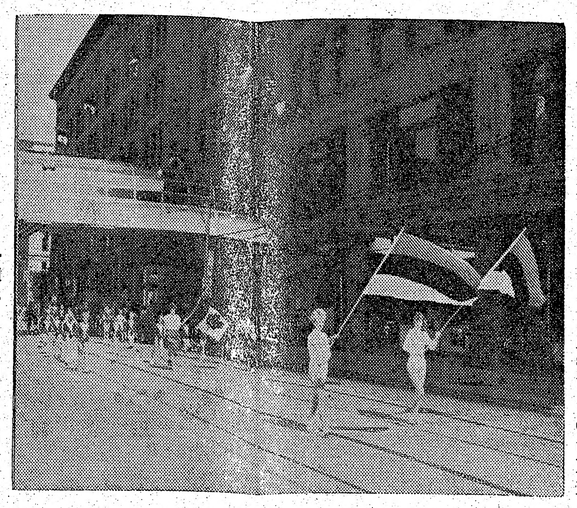

Kalev Estienne on alati oma tegevuse kestel toimunud esinemistel kasutanud Eesti lippu ja selle värve, neid kanadalaste teadvusse viies. Pildil Kalev Estienne võimlejad marssimas hiljutisel Toronto juubeli noorte paraadil, ees lippudega Desiree Medri (vasakul) ja Kai Kirsiväli.

Foto: Vaba Eestlane

Kalev Estienne pühendatus sini-must-valgele

Kalev Estienne võimlejatel, kuigi nende peamine rõhk on kehalisel kasvatusel ja moodsal võimlemisel, on siiski alati olnud südamelähedased meie sini-must-valged rahvusvärvid ning eestluse esile tõstmine ja edasi kandmine. See tõsiasi selgub nende tegevusest, kui seda lähemalt vaadelda.

1983. aasta lõpul korraldasid Kalev Estienne võimlejad North Yorki Civic Center'is „Rahvusvahelise jõululaada" raames Eesti käsitööde näituse, mis äratas innukat tähelepanu ja heakskiitu „laadast" osavõtjate poolt. Kalev Estienne peajuht, Evelyn Koop, märkis, et kuigi näituste korraldamine ei ole võimlejate eriala, siiski tahavad kõik teha parima, et rahvusvahelistel välja-astetel ei puuduks eestipärane panus kunstis ja käsitöös.

Möödunud aasta suvel Kalev Estienne võimlejad, koos paljude teiste noortega, Evelyn Koopi juhatusel, korraldasid Karavani pidustused ja eeskava. Seal tutvustati eesti omapära, võimlemist, rahvatantsu, rahvamuusikat ja palju muud, mida hõlmab meie rahvuse viljelemine. See oli suur töö ja kohustus, mis lasus Kalev Estienne võimlejate ja juhtide õlgadel, kuid mida nad väisid läbi suurepäraste tulemustega.

Üks märkimisväärsemaid suuralgatusi siinmaa publiku ees, mida Kalev Estienne tüdrukud on läbi viinud peale 1976. a. Olümpiamängudest osavõtmise, leidis aset paar nädalat tagasi Toronto linna „Noorte Paraadil", linna „Sesquicentennial" pidustuste raames. Kalev Estienne veok (float), mida Toronto linn neile laenas, oli dekoreeritud Eesti lippude ja siniste, mustade ning valgete õhupallidega. Veokil tutvustasid võimlejad elavalt ja energiliselt moodsat võimlemist. Kalev Estienne rühmade ees kanti nende ja Eesti nimetust sini-must-valgetes värvides. Eesti värvidega veoki järel kõndis 80 noort tütarlast-võimlejat, kes demonstreerisid võimlemist lintidega, rõngastega ning pallidega. Osa tütarlapsi kandis suuri kui ka väikseid sini-must-valgeid lippe.

Nimetatud esinemine oli ülimalt maitsekalt korraldatud ja võime kiitusega öelda Kalev Estienne tüdrukutele — hästi tehtud!

Praegu jätkab Kalev Estienne palavlikulist tööd ESTO-84 ettevalmistustega.

R. P.

Silja Ottas — Austraalia Miss ESTO-84

ESTO-84 Austraalia Toimkond valis Torontos toimuvate ESTO-84 suurpidustuste puhul Austraalia Miss Esto-84 kandidaadiks 18-aastase Silja Ottase Sydney'st.

SILJA OTTAS

Silja Ottas on hästi tuntud ja populaarne eesti neiu, kes on lapse-east saadik võtnud osa eestlaste tegevusest. Tähelepanu väärib see, et nii ta soomlannast ema kui ka eestlannast vanaema tõid aastaid teda Sydney Eesti Majja, kus Silja käis Sydney Eesti Seltsi Täienduskoolis ja võttis osa gaidrühmituse „Põhjatütred" tegevusest. Ta lõpetas Sydney Eesti Täienduskooli heade tulemustega ning otsustas eesti keelt edasi õppida laupäevases Keeltekoolis, mis võimaldab eesti keele õppimist gümnaasiumi tasemel.

Möödunud aasta lõpul toimunud New South Wales'i osariigi haridusministeeriumi poolt korraldatud küpsuseksamil (Higher School Certificate) oli Silja esimese 1% hulgas. Olles siis 17-aastane, saavutas ta lõpueksamil 471 punkti võimalikust 500-st. Hiilgavate tulemustega lõpetas ta nõuetava arvu aineid, millised olid eesti, inglise ja prantsuse keel, matemaatika, ajalugu ja kunst.

Erilist tähelepanu pälvib asjaolu, et Silja saavutas eesti keele eksamil kõrgeima võimaliku hinde. Silja on saanud kodust eesti ja soome keele oskuse, kuid sellele vaatamata eeldab kõrgeima hinde saavutamine süvenemist ainesse ja tublit ettevalmistamist, eriti kirjanduse osas. 1983. a. eksami küsimused hõlmasid eesti proosakirjanike Juhan Liivi, Arvo Mägi ja Karl Ristikivi loomingut, kuna luuletajaist olid vaatluse all Gustav Suits, Marie Under ja Bernard Kangro.

Selliste lõpueksami tulemustega võib Silja valida millist ala ta soovib tulevikus õppida — ja millises ülikoolis. (Teatavasti praeguste reeglite kohaselt seoses gümnaasiumi küpsuseksamiga määravad eksami tulemused ülikooli astuda soovijail teaduskonna ja õppeastuse). Silja on võtnud endale aasta aega mõtlemiseks enne lõpliku otsuse tegemist, kuid arvab, et soovib õppida õigusteadust (Arts-Law). Praegu töötab ta ajutiselt loomaarsti assistendina, enne Torontosse ESTO-84 pidustustele sõitmist. Peale ESTO't kavatseb ta sõita Euroopasse, eriti aga oma ema sünnimaale Soome, et seal sugulasi kohata.

Pingerikas koolitöö ja eksamitele ettevalmistus ei takistanud Siljat tegutsemast eesti ühiskonnas. Nii on ta aastaid kuulunud Sydney Eesti Seltsi noorterühmitusse „Virmalised" ridadesse, kus ta on harrastanud eesti rahvatantsu, võimlemist ja koorilaulu, esinedes Eesti Päevadel Austraalias ja paljudel muudel üritustel nii Sydney's kui ka mujal.

T. K-S.

TEADMISEKS HIIDLASTELE

Paljud hiidlased on pöördunud küsimustega Hiidlaste Seltsi juhatuse poole: millal ja kus võib kanda rahvarõivaid Eesto '84 ajal?

Lihtne oleks vastata, et rahvariided on niivõrd ilusad, et neid võib kanda igal pool! Kuid meil on siiski kaks kindlat kohta, kus soovitame kanda rahvariideid. Need on: Maakondade Päev — teisipäeval, 10. juulil kell 12.00 Royal York Hotellis, kus esmalt on Luncheon, mille ajal toimub rahvuslikult dekoreeritud rõivastuse näitus rahvapillide orkesti saatel. Lõunasöök maksab $18.00, kuid pileteid vististi ei ole enam saada.

Kell 14.30 (pool kolm) toimub sealsamas York Hotellis maakondade omavaheline kokkutulek, iga maakond omaette ruumis. Seal toimub siis kolmas ülemaailmne hiidlaste kokkutulek, kuhu oodatakse kõiki hiidlasi rahvarõivais (kui neid on!).

Teine koht, kus kindlasti peaks kandma rahvariideid, on Vabadusnõude rongkäigus, neljapäeval, 12. juulil, kogunemisega Queen's Parki kell 9.00. Kogunegem seal Hiidlaste Seltsi lipu ümber!

Teadaanne

Eesti Pensionäride Klubi ruum nr. 204 Eesti Majas on avatud Eesti Päevade ajal esmasp., teisip., kolmap. ja reedel kella 11-st 3-ni Külalised teretulnud.

Sündmuste kalender

Laupäeval, 30. juunil vaimulik telklaager Oshawas.

EELK Usuteaduse Instituudi VII õppeaasta loengute periood 24. juunist kuni 6. juulini Wycliffe College'is Toronto Ülikoolis.

Reedel, 6. juulil kell 19.30 Metropolitan United kirikus juubelikontsert.

Laupäeval, 7. juulil Seedrioru Suveharja pidustused, kell 21.00 Seedrioru vabaõhuteatris J. Metua maljamäng „Rummu Jüri".

Esmaspäeval, 9. juulil pärast Suurt Solistide Kontserti kohtumine Roy Thomson Hall'i aiaterrassil.

Teisipäeval, 10. juulil kell 15.00 Peetri kirikus Õnne Laikve kontsert.

Eesti Kunstnike Koondise Torontos erinäitus „Tervitus Esto-le" Metropolitan Toronto raamatukogus 9.—14. juulini.

Reedel, 13. juulil kell 12.30 Royal York'is „Upper Canada" ruumis pidulik lõuna kirjandus- kunsti- ja muusikasõpradele.

ESTO-84 8.—15. juulil Torontos.

Pühapäeval, 8. juulil: Esto-84 avatseremoonia, Estorama, „Kevade" — noorteteater, dzhässkontsert.

Esmaspäeval, 9. juulil: teaduslik kokkutulek, võimlemise valikrühmad, Rootsi noortaidurid, suur solistide kontsert, simman — noortetants, diskotants „Pilve piir".

Teisipäeval, 10. juulil: maakondade päev, näidend „Mosaiigid", lasteteater „Soovikelluke ja võlukübar", noorte solistide kontsert, rahvatantsulavastus „Kaval-Ants ja Vanapagan", laevasõit, sümfooniakontsert, simman.

Kolmapäeval, 11. juulil: naiskongress, rahvuskongress, operett „Kalurineiu", sõduriõhtu, laevasõit, simman, dzhässkontsert.

Neljapäeval, 12. juulil: rongkäik, vabadusnõue, Eesti helilooming kontsert, pop-kontsert, Esto-ball, „1919" muusikal, simman.

Reedel, 13. juulil: kirjanduslik — muusikaline ennelõuna, operett „Kalurineiu", näidend „Trummid peavad olema", Esto-visioon.

Laupäeval, 14. juulil: laulupidu, rahvapidu.

Pühapäeval, 15. juulil: ühislõuna „Esto-resto", ökumeeniline lõpujumalateenitsus, teatrirahva konverents.

Peale ülalmainitute toimub veel palju muid üritusi.

TORONTO LINN

Muudatusi jäätmete äraveos

CANADA DAY'l
esmaspäeval, 2. juulil 1984

Esmaspäeval, 2. juulil EI toimu jäätmete äravedu.

Regulaarne esmaspäevane (2. juuli) äravedu toimub teisipäeval, 3. juulil.

Regulaarne teisipäevane (3. juuli) äravedu toimub kolmapäeval, 4. juulil.

Ajalehtede ja muude suuremate esemete äravedu kolmapäeval, 4. juulil EI toimu.

Säilitage ajalehed ja muud suuremad esemed kolmapäevaks, 11. juuliks.

Pidage meeles: Torontos on 17 klaas- ja metallnõude kokkutoomise keskust. Märtsis koguti 322 tonni ajalehti, 38 tonni klaasi ja 5 tonni tina. Lähemaks informatsiooniks helistada 947-7742.

R. M. BREMNER, P. Eng., F.I.C.E.
Commissioner of Public Works

„Saare rahvas Vabas Maailmas" ilmunud

Ilmus koguteos „Saare rahvas Vabas Maailmas". Teos on paljude erialade autorite kirjeldus tööst ja tegevusest uutel kodumaadel. Koguteoses on talletatud, kuigi ainult ühe riigi ulatuses, saarlaste paiknevus ja osalemine uutes eludes. Tõend, et edasipüüdlikkus, visadus, väsimatus võidavad kõik takistused.

Käesolev koguteos on jatkuks „Saaremaa raamatule". Mõnedele artiklitele on juurde lisatud mälestused meelihaaravas luules meie kauneist kodusaartest.

Koguteos on väga meeldivas kõvas köites; uhkuseks iga saarlase kodus, kauniks kingiks tuttavale, sõbrale, sugulasele. Mida rohkem aastaid möödub kodumaalt lahkumisest, seda tuhmimaks jäävad mälestused ja lõdvemaks vaimsed sidemed kodusaartega. Olgu see raamat mälestuste värskendajaks ja sidemeks kauguste vahel.

„Meie ei ole vabaduses materiaalsete varade nautijad ja korjajad, vaid vaimsete väärtuste loojad" (P. F. Saagpakk) Raamat on müügil 3. juulil 1984. a. Eesti Majas, ruum 10 kella 10—2 päeval. Kes tellisid raamatu postiteel, võivad raamatu kätte saada samal ajal.

Toimkona nimel
L. Kolk

Peenraha kaob Rootsis käibelt

1. juulist 1985 kaovad Rootsis käibelt 5- ja 25-öörised rahad, kui riigipäev vastava otsuse teeb. 5-öörise raha müntimine maksab praegu riigile 11 ööri. Kaubanduses toimub summade ümardamine selliselt, et neli ööri ümardatakse allapoole, viis ööri ülespoole, s.o. kümne öörini. Alles jäävad 10- ja 50-öörised. Kavatsusel on metallrahaks teha ka 10-kroonised.

Euroopa parlamendivalimised

LONDON — Euroopa hääletajad on vihased nende valitsustele ja ükskõiksed Euroopa terviklikkusele. Asjastel Euroopa parlamendivalimistel said kommunistid rohkem hääli Itaalias, äärmuslikud parempoolsed aga Prantsusmaal. Lääne-Saksamaal pääsesid Euroopa parlamenti ka rohelise partei liikmed. Kõik valitsevad parteid said tugevasti kannatada.

Poliitilised vaatlejad näevad tulemustes selget rahulolematust Euroopa riikide majanduse liiga aeglase paranemise tõttu, eriti valitsuste võimetust suurt töötust vähendada.

Pühapäeval, 17. juunil lõppenud valimistel, millest vähem kui 60% hääletajaist osa võtsid,

näidatles ükskõiksust parlamendi tegevuse vastu, mil on vähe võimu ja on avaldanud vähe mõju valijaile esimesel viiel aastal.

Seal on olnud rohkem üksmeelt lõhkuvaid rahvuslikke tülitsemisi kui liikumist üksmeele ja suurema terviklikkuse poole.

Euroopa parlament on võimuta asutus, sel on rohkem nõuandev koht Euroopa ühisturu maades ilma seadusandliku võimuta.

8.4 miljoni väärtuses alkohoolseid jooke hävitati

KHARTOUM — Sudaani president Jaafar Numeiry on rangelt kehtima pannud uue Sudaani muhameedliku seaduse, andes selle põhjal korralduse 8,4 miljoni dollari väärtuses alkohoolsete jookide hävitamiseks. See puudutas 169.667 kasti jooke, mis kuulus välisriikide saatkondadele, riiklikele tollivabadele äridele ja teistele organisatsioonidele. Viinakastid olid Punase mere ääres asuvais Port Sudaani laoruumides ja need pidi maalt välja saadetama uue seaduse kehtima hakkamisel juba möödunud septembris. Aga need, kes olid vastutavad jookide uuesti eksporteerimise eest polnud küllalt hoolikad ja viin oli hakanud ilmuma mustale turule.

wintario

21. juunil toimunud Wintario loosimisel langes $200.000 peavõit piletile nr. E965311, sama pilet ilma eelneva täheta võitis $ 25.000. $100.000 võitsid piletid nr. D927442, D673032 ja B605043; $10.000 — 478777, 916133, $1000 — 70851, $100 — 5483, $10 — 091, $50 segajärjekorras numbrid 120345, nädala müstilise preemiavõidu $10.000 — 248676. Samal korral loositi välja kuus „preemia-plahvatuse" auhin-

Bradfordis lavastati eesti algupärand

Bradfordi Eesti Näitering korraldas eesti teatriõhtu, kus esietendusele tuli Jaan Purga „Arusaamatus", jant kolmes vaatuses. Lavastas Lea Murany. Osades Aino Engelberg, Tiiu Glover, Heino Vahter, H. Talu, Erich Priim, Aksel Paluoja, Karin Rästa, Armilda da, mis langesid pileteile nr. 391692. Aavaleht.